Rostocker Dokumentenserver
Dieses Werk wurde Ihnen durch die Universitätsbibliothek Rostock zum Download bereitgestellt.
Für Fragen und Hinweise wenden Sie sich bitte an: digibib.ub@uni-rostock.de

Sylloge Fechtiana Controversiarum Ex Theol. Universa Maxime Recentiorum

Tubingæ: Typis Viduæ Georgi Heinrici Reisii, Anno MCCVIII

https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1852816163

Druck Freier Zugang PUBLIC DOMAIN

52 6. 6.

Ia 1092(96.)

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1852816163/phys_0002
DFG

6.

SYLLOGE FECHTIANA

CONTROVERSIARUM EX THEOL. Universa

Maximè Recentiorum

Cum

Supplemento

D. JO. WOLFGANG. JÄGERI,

Cancell. Tubing. Prof. Controv. Primarii.

In Usum Disputationum Circularium & Collegiorum privatorum edita.

Primas Respondentis vices

tenebit

M. CHRISTIANUS FRIDERICUS FABER,

Stuttgard.

Diebus 30. *Jun.*

TUBINGÆ,

Typis Viduæ GEORGI HEINRICI REISII,

ANNO MCCVIII.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1852816163/phys_0005
DFG

DISP. I.

DE THEOLOGIA.

I.

VOx Theologia quoad sonum vocis non reperitur in Scriptura Sac. sed est Originis Paganæ.

II. Johannes Auctor Apocalypseos in fronte & titulo Libri illius dicitur quidem *Theologus*; at præterquam quod dicatur *Theologus*, non *Theologia*, ignoratur à quo titulus sit appositus.

III. Quanquam autem hoc *Vocabulum* in Verbo DEI non legatur, quamvis etiam in rebus sacris non liceat temerè ὀνοματοθετεῖν, si nempe verba Scripturæ sensum evertant, vel obscurent; ubi tamen sensus rebus est conveniens, nova vocabula licet adhibere.

IV. Illi qui nolunt alia verba admittere, quam quæ in Scriptura S. leguntur, ut sunt *Theologia*, *Trinitas*, *Incarnatio*, Sacramentum &c. Superstitiosi sunt verborum aucupes, aut novi aliquid moliuntur. Sub specioso prætextu.

V. Dividitur Theologia in *Naturalem* & *Revelatam*; quæ non divisio Generis in suas species univocas.

VI. Theologia enim *naturalis* non est sufficiens ad salutem, quicquid pro ejus defensione subtiliter moliatur Anglus ille nobilis Herbert de Cherbury.

VII. Fœdior est *Naturalismus* illorum, qui dicunt, non opus esse verbo DEI scripto, ut vera Theologia habeatur: sed DEUM immediatè esse audiendum, qui in cujusvis hominis ANIMA ejusque CENTRO habitet, ut post fanaticum Weigelium somniavit Poiret, Vir aliàs doctissimus, sed à fœmina Bourignion incantatus.

IIX. Alia est divisio Theologiæ, videlicet in eam quæ est *Ante Lapsum* & peccatum: & quæ est post lapsum. Illa vocatur *Legalis*, hæc *Evangelica*.

IX. Adami Theologia habitualis inclusit potentiam credendi in Christum.

X. Illa tamen *potentia* specie differt *ab ea potentia credendi* in Christum, quæ jam est in *renatis*.

XI. Divisio Theologiæ in Archetypam & Ectypam admitti potest, si dextrè explicetur.

XII. Amor DEI, qui præceptus fuit Adamo integro, non eadem ratione præceptus est LAPSO.

Disput. II.

De Studio Theologiæ.

I.

THeologiæ studium, ut studiis cæteris omnibus eminentius est, ita animo sanctiore quam cætera omnia tractari meritò debet. Exod. III. ℣. 5.

II. Huic studio quoties incumbitur, Spiritus Sanct. in verbo lecto gratiâ suâ præsens est, illudque ad finem salutarem, quantum in se est, dirigit. Jac. I. 17. II. Tim. III. 16.

III. Nunquam igitur Theologia, quocunque modo accepta, dummodò ex S. Literis hausta, mero naturali studio comprehenditur.

IV. Etiam irregenitorum Theologia, è S. Literis accedente humano studio comparata, est à Spiritus Sancti gratiâ I. Cor. II. 14.

V. Quanquam ob impedimentum, ab homine positum, non semper ad gratiam usque sanctificantem procedat Act. VII. 51.

VI. Majori ideò jure Theologia, etiam in impio existens, vera Theologia, si S. Literis conformis sit, dicenda est, ac Theologia naturalis, quam veritatis nomine dignatur Paulus, Rom. I. ℣. 18.

VII. In eminentiori tamen significatu Theologia cum pietate conjuncta veræ Theologiæ titulum meretur, dum simul finem, omni Theologiæ præstitutum, actu ipso possessum in se complectitur. I. Joh. II. 4.

VIII. Non necessarium est Theologo, ut apodicticis semper utatur argumentis.

IX. Immoderata prurigo, novas vel circa doctrinam Theologicam, vel circa Scripturarum interpretationem, proponendi

VI. pro-

propugnandique sententias, tanquam scandali plenissima, à Theologo meritò exulare debet. II. Tim. IV. 3. 4. I. Cor. IIX. 9. 13.

X. Analytica tractandi Theologiam methodus accuratissima est & juvandæ discentium memoriæ apprimè accommoda Königius.

XI. Studium Biblicum à Theologiæ studioso præferri studiis reliquis omnibus, Philosophico, philologico, curioso, antiquario, postillatorio, omnino debet. II. Tim. III. 15. 16. 17.

XII. Nunquam ad solidam rerum Theologicarum notitiam perveniet, qui studia hactenus recensita cum Scripturario non intimè conjunxerit. Postillatorium tamen inter omnia minimum parit fructum. Königius.

Disputat. III.

De

Theologiâ in specie.

I.

THeologia est notitia veritatis, Divinitus revelatæ, cum promptitudine eandem defendendi, ad salutem æternam & studium veræ pietatis directa. Tit. I. 1.

II. Hinc Academica & Scholastica Lutheranorum Theologia vera proprieque dicta Theologia est, veræ autem Theologiæ nomen non meretur Theologia quorumlibet hæreticorum, quâ talis est.

III. Vera Theologia revelata nunquam sine lumine Divino, seu gratia hominem illuminante consistit, quamquam homo ipse per eam non semper ad salutarem usque fidei & sanctitatis gradum illuminetur. Joh. I. 9.

IV. Theologia, quoad necessarios fidei articulos, cum in se, tum ratione testimoniorum Scripturæ, ex quibus illi educuntur, Divinam habet certitudinem, in cæteris certitudo illa absolutè necessaria non est. Luc. I. 4.

V. Sine omni controversiarum notitia ne intelligi quidem Theologia, à nobis definita, potest.

VI. Theologia viæ à Theologia patriæ gradu tantum non essentiâ differt. I. Cor. XIII. 9. 10. 12.

VII. Theologia Catechetica, si sumatur, ut litera sonat, non est fundamentum conciliandi Photinianos cum Christianis & Papistas cùm Catholicis, Hebr. VI. 1.

IIX. Non datur Theologia Theoretica, voce præsius acceptâ; quia & principium Theologiæ proprium & medium assequendi finem Theologiæ utrumque, in definitione expressum, quoad priorem analogicè, quoad posteriorem univocè practicum est, II. Tim. III. 15. 16.

IX. Dona in Theologo administrantia non semper conjuncta sunt sanctificantibus. Phil. I. 15. 16. 18.

X. Theologus tamen notoriè impius plus sæpe destruit vitâ sceleratâ, quam ædificat scientiâ orthodoxâ.

XI. Theologia Systematica hodie ita est necessaria, ut ea carere nequeamus & impiè illa suggilletur.

XII. Theologus, etiam irregenitus, non literam tantum, sed verum Christi Spiritus San. sensum, præcisâ salutari applicatione, ex scripturâ haurire per Divinam gratiam potest. Luc. XII. 47.

Disputat. IV.

De

Religione.

I.

UNa sola religio vera est & salutem præstat. Act. IV. ℣. 12. Matth. XII. 30.

II. Naturalis religio, quâ & gentiles moratiores salvati esse dicuntur, quam & Prophetæ hodierni & Prophetissæ commendant, spectrum est in oculis Divinis. I. Cor. II. 14. Eph. II. 3. Tit. III. 5. 6. 7.

III. Nulla religio, publicâ professione hodie à Lutheranâ separata, cum eadem in fundamento concordat.

IV. Religionum igitur Syncretismus, aut saltem tolerantia, quâ errores veritati adversi nec rejiciuntur, nec refelluntur, summo studio vitanda est. II. Cor. VI. ℣. 14. 15. 16.

V. Re-

V. Religio Fanatica, quo magis pietatis ſpecie blanditur, eò ſeverius fugienda eſt. II. Tim. III. 5.

VI. Sociniana Eccleſia & Ariana hodierna, quia myſterii Divinitus revelati nihil credunt, Eccleſiæ Chriſtianæ non ſunt. Eph. IV. 4. 5. 6.

VII. Qui itaque è Socinianis & Arianis ad Eccleſiam noſtram accedunt, rebaptizandi ſunt, ſi fuerint baptizati; quia baptiſmus eſt beneficium ſoli Eccleſiæ Chriſtianæ conceſſum. Ibid.

IIX. Fratrum Spiritualium titulo, qui ejusdem fidei confeſſione uniti ſunt, rectius appellantur, quanquam non ſint regeniti, quam qui doctrinam tenent, nobis adverſam, etſi vitam hi ducant inter Chriſtianos honeſtam. Eph. IV. 3. 4. 5.

IX. Religio, quantumlibet orthodoxa, quæ comitem non habet vitæ ſanctitatem, vana eſt, id eſt, à ſcopo, religionis indoli inſito, aberrat, fructuque ſalutis caret. Jac. I. 26.

X. Religio, cum bonorum operum ſtudio conjuncta, ſola vera & immaculata religio eſt, ſi comparetur cum vanâ & fructu ſuo deſtitutâ; quemadmodum ſolus DEUS bonus eſt, ſi comparetur cum creaturis. Jac. I. 27. Matth. XIX. 17.

XI. Religio tamen vera eſt, antequam opera ei accedere concipiantur, cum ex operibus tantum vera eſſe arguatur. Jac. II. 8.

XII. Nil minus religionis nomine quam Monachatus Pontificius dignus eſt. Matth. XV. 9.

Diſputat. V.

De

Scripturâ Sacrâ.

I.

SAlvâ principii Theologici, quod eſt Scriptura Sacra, unitate, neque agnoſci ullæ hodie revelationes pro immediatè Divinis, neque judicium de iis ſuſpendi poteſt.

II. Quicquid immediate à DEO revelatur & intra conſcientiam pro tali revelato ſine formidine oppoſiti agnoſcitur, id quoad vim obligandi ad credendum parem prorſus habet cum Scripturâ auctoritatem, licet canonicum non ſit, Joh. IIX. 47.

III. In-

III. Inspirata sunt sacris Spiritus amanuensibus & verba & res quælibet, etiam minutissimæ, non quidem semper ad sciendum, tamen semper ad scribendum. II. Tim. III. 16. II. Petr. I. 21.

IV. Non loquitur Scriptura ad erroneum vulgi captum, ut Belgæ nonnulli, multo minus ad affectum vulgi & credulitatem, quæ in se falsa sunt, dictat, ut novissimè Burnetius audacissimè deliravit. Joh. XVI. 13. I. Joh. V. 6.

V. Prona ad Naturalismum vel ad Atheismum via est, manifestas Scripturæ historias & miracula in allegorias & effectus naturæ convertere.

VI. Omnis sensus Scripturæ ex Spiritus Sancti, sensui intimè conjuncti, intentione & operatione, salutaris est, h. e. ad salutem hominis efficiendam tendit. Rom. I. 16. quanquam in effectu propter oppositum obicem nonnunquam reddatur non salutaris.

VII. Non potest ad veritatem sensus Scripturæ sine illatione Enthusiasmi quicquam requiri, quod ipsa litera intellectui non ingerat, præcisâ salutari ejusdem applicatione.

IIX. Homo irregenitus, ad statum regenerationis tendens, à Spiritu Sanct. per Scripturam in plurimis verè illuminatur, antequam fidem plenè & salutariter concipiat. Eph. III. 9.

IX. Fanaticum est, venditare sensus Scripturæ mysticos, non ab ipso Spiritu Sanct. clarissimè monstratos.

X. Nunquam verbum Divinum in se litera mortua est, nec Divina virtus exterius eidem accedit, cum DEUS à verbo suo nunquam sit separatus. Hebr. IV. 12.

XI. Conclusio ex unâ propositione revelatâ & alterâ naturâ notâ educta, revelata, non naturalis est, & verbo Divino æquipollet. Matth. XXII. v. 29. 31.

XII. Correctio perpetua versionis Bibliorum Lutheri vernaculæ, sive in iis, quæ aut exigui aut nullius sunt momenti, sive in illis, quæ sacro textui viciniora videri possunt, non infructuosa tantum est, sed & scandali plena.

Disput.

Disput. V. Suppletoria.

De Scriptura Sacra

I.

STatuere quod Scriptura Sac. sit Elementum CRASSUM & CORPOREUM, ut fecit Auctor *Theologiæ Comparativæ*, est injuriam inferre Spiritui S. qui Scripturam S. ad calamum dictavit.

II. Dicere, quod Scripturæ Sac. Authoritas dependeat à *Testimonio humano*, par est injuria.

III. Auctoritas ergò Scripturæ Sac. etiam QUOAD NOS, à nullo Principio Creato dependet, sicut nec ejus DIVINITAS. Divinum enim esse est *independens* esse.

IV. Longè ergò minor, quin & obscurior est Authoritas Ecclesiæ, Authoritate Scripturæ;

V. Sufficit Ecclesiæ hic honor, quod Scripturam Sac. concreditam & receptam custodiat, exponat, tueatur, commendet & vindicet, ut columna & firmamentum veritatis. 1. Tim. 3. ℣. 16.

VI. Integritas librorum sacrorum vel ex eo quoque liquido apparet, quod Scriptura Sac. est à DEO ex singulari quadam gratiâ, & beneficio generi humano concessa.

VII. Sententia illa quod tempore direptionis Urbis & Templi Hierosolymitani combusta fuerint omnia exemplaria Codicis sacri periculosa est.

XIIX. Nec minus periculi habet illa, quod Esdras libros Divinos per novam quandam revelationem restituerit.

IX. Vis & efficacia Scripturæ Sac. non est mere Objectiva & moralis sed effectiva & productiva virium ac motuum Spiritualium, in Intellectu & voluntate.

X. Eadem illa virtus & vis Infinita quæ Essentialiter, PER SE & independenter in DEO est, & per quam DEUS homines illuminat, & convertit, Verbo DEI communicata.

XI. Verbum INTERNUM quod hodierni fanatici jactant, & Verbo Scripturæ Sac. præferunt, merus est Diaboli hostis Codicis S. insensissimi lusus.

XII. Poiret licet in præfatione Epistolarum Suarum Scripturam Sac. commendet, reipsa tamen eam rejicit dum in tract. de Erud. Solida vult, ut Illuminationes immediatæ, in SILENTIO & QUIETE expectentur.

Disputat. VI.

De

Libris Symbolicis.

I.

ECclesiæ unitatem adversus luxuriantium ingeniorum protervi-am certorum Symbolorum agnitione conservandam esse, omnibus seculis creditum fuit.

II. Ad ejusmodi Symbolorum multiplicationem sine gravibus causis deveniendum non est.

III. Nonnunquam tamen, exorientibus controversiis, Ecclesiam distracturis, quæ sopiri nullo alio conatu possunt, novæ confessiones necessariæ esse intelliguntur.

IV. Adstrictio ad tales libertati Filiorum DEI, à Christo ipsis partæ, adversa non est. II. Tim. I. 13.

V. Harum subscriptio, nisi novitatum pruritum studiò promovere & portam aperire intestinis in doctrinâ dissensionibus velimus, in omnibus categorica esse debet; non quatenus, sed quia verbo Divino conformes sunt.

VI. Nemo ex eadem causa vel ad officia Ecclesiæ vel ad subscriptionem admittendus est, nisi doctrinæ in iis contentæ Divinitatem prævia exploratione agnoverit.

VII. Subscriptio Librorum Symbolicorum obligat ad dogmata, in iis contenta, non ad accidentalia alia.

IIX. Nostri tamen Libri Symbolici consideratione temporis, quo editi sunt, æquè ac Symbola antiquiora, sui temporis respectu, ab erroribus immunes meritò pronunciantur.

IX. Libri Symbolici accipiendi sunt *in sensu sui fontis, è quo profluxerunt, S. Codicis, auctorum, qui eos concinnarunt, confessorum, qui iis constanter adhæserunt, & consequentiarum, quæ verba posita legitimas admittunt.* D. Dannh. in Christ.

X. Ut stupenda in Rep. opera & toti Universitati salubria: ita & Libros Symbolicos, singulari afflatu Divino conscriptos & Ecclesiæ donatos esse, peculiaria Divinæ providentiæ documenta, & salutem totius Ecclesiæ, per illos promotam, piè dicitur, argumenti loco Ind. III. 9. 10.

XI. Cu-

XI. Cujus rei & doctrinæ in Libris Symbolicis intuitu periculosum est, sine adjecta declaratione eos Humana Scripta appellare: cum nec vocationem ad ministerium, si peculiaria Divini nutus signa appareant, humanam sed Divinam vocemus.

XII. Cum Augustanâ Confessione Concilium Tridentinum tam conciliari ac cum ipso verbo Divino nequit.

Disput. VII.

De

Articulis Fidei.

I.

FUndamentum salutis Christus est, seu doctrina de gratuitâ remissione peccatorum, per meritum Christi fide apprehensum; quæ vera est nulli fraudi obnoxia fundamenti acceptio. Eph. II. 20. I. Cor. III. 11.

II. Articulus igitur fidei est, quicquid in hoc fundamento continetur & sine quo hæc ipsa, quæ in fundamento continentur, neque intelligi neque procurari queunt.

III. Amor DEI & proximi, si veræ Deoque gratæ sunt virtutes, fundamentum jam constitutum consequuntur, tantum abest ut fundamentum constituant.

IV. Nunquam Scriptura fidem, quâ fundamentum conferendæ salutis est, per amorem describit, sed semper per fiduciale m apprehensionem gratiæ, merito Christi nitentis. Joh. I. 12. XVII. 8.

V. Augustini illud: *credere est amando in DEUM ire, seu credendo DEUM amare*, aut à formâ sanorum verborum aberrat, aut de effectu fidei, postquam jam justitiam contulit, intelligi debet. Gal. V. 6.

VI. Hæresis est error in fundamento fidei.

VII. Quæ definitio, nisi studio vel tricari velis, vel cœcutire, nihil habet vel ambiguitatis vel obscuritatis vel difficultatis.

IIX. Quo quid majorem cum fundamento fidei & salutis connexionem habet, eo necessarius magis illud est & fundamentalior fidei articulus; quo magis recedit, eò minus habet necessitatis.

IX. Quo magis directè vel fundamentum vel articuli fundamentales convelluntur, eo gravior hæresis est, quo minus, eò tolerabilior.

X. Ut mos hæresin cuilibet dissentienti sine gravi causa imputandi, planè detestabilis est & Ecclesiam præsentissimo excidio exponit: ita conatus, errores quoslibet vel dissimulandi vel excusandi, non levius eidem creat periculum.

XI. ***Non minori diligentiâ forma sanorum verborum, quam ipsa sincera doctrina firmiter retinenda est.*** Formula Concordiæ.

XII. Pertinacia ad formam hæretici refertur, quâ is dignus redditur, ut ab Ecclesiâ excludatur.

Disput. VIII.

De

Essentiâ Divinâ.

I.

DEum definiri & non definiri posse, controversia est, in merâ λογομαχίᾳ & diversâ definitionis acceptione consistens.

II. Negativa tamen, ut omnis exulet offensio, præferenda est affirmativæ, nec hæc defendenda est unquam.

III. Essentia Divina una est, unitate numericâ & singulari.

IV. Digna est ingenio Böhmiano DEI descriptio per ***æternum nihil:*** & æquè tenebrosa sectatorum ipsius interpretatio, quod Deum concipere absque respectu ad creaturam, sit nihil concipere.

V. Notitia DEI naturaliter insita est perfectio habitualis, quâ quamprimum terminos intelligit homo, naturali non tàm facilitate quam necessitate, citra ullum ex effectu ad causam discursum, propositionibus de DEO veris assentitur. Rom. I. 19. II. 14. 15.

VI. Vox: יהוה ratione originationis suæ, à DEO ipso expositæ, Ex. III. 14. essentialem DEI conceptum, qui est à se esse, seu independentiam exprimit.

VII. Dantur Athei speculativè tales.

IIX. Nemo hominum naturam suam ita exuere potest, quin aliquando stimulis de divinâ existentiâ compungatur.

IX. Per

IX. Per justitiam sibi essentialem DEUM non posse peccata sine præstitâ sibi satisfactione dimittere, idque naturam ipsam docere, evidenter Paulus demonstrat, Rom. I. 32.

X. Verius est illud Augustini, inque naturâ ipsâ fundatum: quo plus DEUM cognoscimus, eò plus amamus; quam illud Fanaticorum: quo plus DEUM amamus, plus cognoscimus.

XI. Attributa Divina de DEO propriissimè dicuntur, utcunque sint incomprehensibilia.

XII. DEUM impropriè lucem esse, rectè colligitur ex I. Tim. VI. 16.

Disputat. IX.

De

Personis Divinis.

I.

PErsona est suppositum intelligens; quæ est definitio nec intricata, nec quæ intelligi nequeat. Quin simplex etiam homo, Patrem, Filium, Spiritum audiens, supposita intelligentia concipit, quamquam personæ definitionem ignoret.

II. Nil impedit, hoc ipso, ceu naturali suo significato, vocem ὑποστάσεως seu personæ accipi, Hæbr. I. 3.

III. Non potest personæ termino, à tertio usque seculo à totâ Ecclesiâ usurpato, infensus esse, nisi qui ipsi mysterio Patris, Filii & Spiritus San. sit infensus, idque cum Socinianis ex Ecclesiâ eliminatum cupiat.

IV. Personarum Trinitas exauditur, quamprimum à non occupato Apostoli verba audiuntur, I. Joh. V. 7.

V. Personarum Trinitatem crediderunt Patres Ante-Niceni, quamquam in exprimendis personarum differentiis solidâ verborum sanitate non semper fuerint usi.

VI. Frustra illa in DEO Trinitas in gentilium scriptis quæritur. Rectè Jac. Thomasius: *melius de se sacrâ merentur, qui discordiam profanæ Philosophiæ cum Christianâ intercedentem fideliter detegunt, quam qui tenebras inter & lucem paciscuntur.*

VII. Argu-

VII. Argumenta, quæ ex ratione pro probando Trinitatis mysterio adducuntur, planè contrarium evincunt.

IIX. Si Divinitas angeli in Vet. Testamen. apparentis per argumenta, ex nomine & proprietatibus DEI desumpta & angelo in textu tributa, non evincitur, nulla in Nov. Testamen. superunt pro Divinitate Christi argumenta.

IX. Spiritus San. à Patre Filioque procedit. Joh. XV. 26.

X. Generationem Filii DEI impropriam esse, longè periculosissimè ab H. A. Roëllio dicitur, contra Joh. I. 18.

XI. Qui in operibus ad extra præter differentiam ordinis quamcunque operationis inæqualitatem respectu Divinarum personarum asserunt, Divinæ essentiæ unitatem lædunt. Joh. 17. 19.

XII. Creatio, Redemptio, Sanctificatio, dum appropriari Divinis personis dicuntur, ratio appropriationis non potest quæri, nisi in similitudine ordinis operum cum ordine personarum.

Disputat. X.

Suppletoria.

I.

VOcem Personalitatis aliquid Creati importare, est assertio ambitiosissimæ fanaticæ Mad. de Bourrignion, quæ ne terminos quidem tales intelligit.

II. Sabellicum est asserere, quod Tria saltem sint nomina diversa in Divinis, non distinctæ personæ: contra eandem fanaticam.

III. Jactatio proin dictæ fœminæ, quod hanc impiam sententiam ex Immediata revelatione habeat, extremè est Scelerata; cujus sceleris etiam participes sunt omnes ejus stolidi defensores.

IV. Detestanda est sententia, quæ legitur in Idea Theologiæ Christianæ, juxta principia J. Bohemi Teut. quod DEUS Essentia unus, triplici principio successivo constet. Ut primum sit Originale, & Essentiale, stans in *qualitate Tenebrarum.* Secundum in *Luce.* Tertium in influentia Lucis.

V. Sic & illa sententia æterno Anathemate digna est quod *malum, tenebræ, ira, regnum infernale*, sint à DEO, & in DEO:

VI. Ex-

VI. Explicationes quæcunque addantur tam *abominabiles* locutiones justificare non possunt. De DEO, Sanctè, piè, & castè loquendum, sicut & sentiendum.

VII. Scandala quæ tam impiæ locutiones in mente legentium producunt dum indignum de DEO conceptum generant coram Tribunali Divino graves rationes exposcent.

XIIX. Quod nulla res Creata à DEO sit distincta; & quod totus & Universalis, DEUS sit unicum illud corpus, ex quo omnia sunt, & quod est omnia est stolida imaginatio J. Böhmium vid. Aur. cap. 2.

IX. Ejusdem genii est illa propositio Böhmiana, cap. 23. Tota sive Universa rerum Essentia, aqua terraque non exceptis Deus est.

X. Rectissimè Henr. Morus ex talibus monstris propositionum colligit, quod impossibile sit, ut Bœhmius dicatur illuminatus.

XI. Pudeat ergò Poiretum, quod dicto Bœhmio Divinas Inspirationes & quidem præ aliis tribuit.

XII. Goth. Arnoldi defensio Bœhmiana, quam habet in Hist. Hæret. satis ostendit, cujus ille Spiritus filius fuerit; dum Historiam illam scripsit.

Disputat. XI.

De

Creatione.

I.

QUi mundo æternitatem adscribunt, vel absolutè, ut Spinoza cum Atheis quibusdam è Reformatis recentioribus, vel secundum quid, ut Burnetius, gentiles nænias Divinæ revelationi præponunt.

II. Intolerabile est in eodem Burnetio, totam ferè creationis & antediluvianam historiam in meras fabulas, rudi Judæorum populo pascendo à Mose excogitatas, converti.

III. Et Præadamitarum figmentum, jamdiu explosum, his deliriis ex inferis iterum revocari.

IV. Mun-

IV. Rationes quibus B. Spinoza possibilitatem Creationis ex NIHILO refutare aggressus est NIHILI sunt.

V. Mundum initium habere adeò rationi evidens est, ut repugnet, creaturam ab æterno creari.

VI. Hoc nisi sit, convinci intestabilis erroris Athei ex naturâ non poterunt.

VII. Lux in primò Die Creationis producta, non fuit *accidens*, sed *substantia*.

VIII. Aquas supra cœlestes existere omninò credendum est, si simplicitati Scripturæ, quæ sacrosancta nobis esse debet, inhærere velimus. Gen. I. 6. f.

IX. Terram item consistere & sidera moveri. Joh. X. 12. 13. Eccl. I. 4. 5.

X. Ludibrio se & Theologorum & Philologorum exposuit, qui indicia motus telluris novissimè ex Scripturâ venatus est.

XI. Astrologia judiciario, tot legibus & Politicis & Ecclesiasticis ex imperiis & Ecclesiâ exacta, iniquissimè hodie in quibusvis ferè Calendariographis toleratur. Deut. XIIX. 10. 11. 14.

XII. Utcunque excessus naturæ quilibet, utpote ventorum, tempestatum, inundationum violentia, ita & Cometæ, ipso aspectu suo hororem nobis incutere, iræ judiciique Divini super peccata nos admonere & ad pœnitentiam nos invitare debent, vis tamen aliqua peculiaris & supernaturalis futura fata significandi iis attribuenda non est. Psalm. CXLIIX. 8. Jerem. X. 2.

XIII. Mundus hic à DEO productus, licet unus sit, non tamen ab Uno Spiritu Creato regitur, ut post Platonicos, & Hermetico-Paracelsicos, neoterici quidam somniant.

XIV. Creationis universi finis est gloria creatoris. Prov. XVI. 4.

XV. Quæ quia ex rebus corporeis à nemine rectius quam ab homine agnosci & prædicari potest, fines creationis omnes in imperscrutabili sapientiæ Div. abysso reconditos esse dicendum non est, sed universa potius ob hominem, & terrena quælibet, pleraque etiam cœlestia, & forte omnia in ejus usum condita esse intelliguntur. Deut. IV. 19.

Disput.

Disputat. XII.

De

Angelis.

QUi cum Balt. Beckkero vel angelis bonis malisve parum esse cum rebus humanis negotii, vel unum fortè tantùm in hoc mundo existere Diabolum propugnant, omni tamen vi suâ Diabolorum chiliadas ex mundo exigere non possunt.

II. Quam sententiam, cujusque fundamenta, pronam sternere viam ad Scripturarum sacrarum contemptum, ipsumque Atheismum, dubitari nullo modo debet.

III. Idem incurrit periculum, qui cum Vandalio oracula Gentilium omnia meras sacerdotum Gentilium fraudes & præstigias fuisse, contra clarissimam historiæ fidem asseruerit.

IV. Stupida est recentis hominis persuasio, angelos ita in animam hominis penetrare posse, ut & secretas ejus norint cogitationes. Jer. XVII. 9. 10.

V. Angeli intra hexaëmerum conditi sunt, Hiob. XXXIIX. 7. Quo die? nec probabiliter quidem sciri posse putamus.

VI. Eorum notitia ex naturalibus argumentis probabilissimè eluescit.

VII. In assumptis corporibus neque edere propriè & bibere, neque generare possunt.

IIX. Non negandum est, quosdam morbos obsessioni Dæmoniacæ perquam esse similes, nunquam tamen fieri posse putandum est, ut naturali morbo affectus linguas loquatur, quas nunquam audivit, didicitque.

IX. Bekkeriana ista temeritas, quæ obsessiones, in Sacris relatas, pro Symptomatibus naturalibus habet, profanæ S. Literarum tractationis jure condemnatur.

X. Non absurdum est, hominibus à dæmone obsessis certis in casibus naturalia quoque adplicari medicamenta, argumento historiæ, Matth. XVII. 15. s. recensitæ.

XI. Si dantur angelorum ordines, ut revera dantur, dantur & Archangeli.

XII. Si locus I. Thess. IV. 16. omnium simpliciss imè, ut litera primo intuitu præfert, accipiatur, Archangelus creatus intelligitur.

Disput. XIII. Suppletoria.

I.

Inter opera Creationis Coronis & Corona fuit Homo, dictus Adam, ut proin præadamitas fingere sit stultum.

II. Talis Creatura pertinuit ad decus atque ornamentum, quin & Complementum Operis Creationis: cum sine ea DEUS frustra omnia condidisset nec gloriam suam ex rebus conditis accepisset; & Cœli ipsi ac universæ reliquæ Creaturæ materiales frustra Ore exanimi DEI gloriam prædicassent. Ps. XIX. I. ac montibus tantum ac sylvis surdisque saxis eam enarrassent.

III. Terra sine tali Colono, ac tantum domicilium sine isto rectore & domino relinqui non potuit: sed par erat ut sanctiori animali, ac non feris tantum & volucribus conderetur.

IV. Deus Hominem post omnes Creaturas ultimo loco condidit: ad ostendendam sine dubio bonitatem suam, qui antequam hominem in mundum tanquam in ornatissimum domicilium aliquod introduceret, illud prius conveniente ornatu instruxit; ipsique veluti mundi domino Creaturas omnes in ipso ejus ingressu multo cum honore occurrere voluit.

V. Operis divini in Creando homine Excellentiam demonstrat singularis illa productionis ratio, longe ab aliarum rerum Creatione diversa. Alia enim Opera solo ejus nutu producta sunt per Imperativum *Esto Lux*. Ast in homine Creando, veluti majoris industriæ opere, diu veluti deliberandus introducitur. Et dixit Deus faciamus hominem ad imaginem nostram, secundum similitudinem nostram. Gen. I. 26. ut pateat hominem communi SS. Trinitatis Consilio & voluntate Creatum esse.

VI Homo ex duabus sibi partibus unitis constat, corpore videlicet & anima; & corpus quidem non immediatè ex nihilo productum est; sed formavit hominem ex pulvere terræ. Gen. II. 7.

VII. Qui tres partes essentiales in homine fingunt, corpus animam & Spiritum nec philosophicè nec Theologicè loquuntur.

VIII. Infirmitatis argumentum est quod non ex divite materia, vel

vel pretioso metallo conflatus, sed ex luto compositus est homo; at in eo dignitatis nostræ commendatio est, quod DEUS ipse glebam hanc quasi digitis suis comprehendere, & tractare dignatus est, sic enim Moses DEUM tanquam generis humani figulum introduxit; Es. XLV. 9. væ contendenti cum formatore suo.

IX. Corpori illi de pulvere extracto varium decus DEUS circumdedit: Et figurâ quidem à reliquis Animantibus discrevit, dum illud erectum & Cœlo veluti cognatum formavit, ut non nisi extremis pedibus terram contingeret, quo Cœlestis Originis perpetuo memor, illam non amaret sed calcare jam tum addisceret.

X. Sermonem pariter & linguam, quæ Societatis humanæ decus est ac vinculum, Deus primis parentibus dedit, ut quemadmodum ratione, ita & Oratione omnibus Creaturis superemineret.

XI. Creatus est homo illa ætate, quæ perfectissima est, quæq; terrarum Domino, & generis humani Parenti conveniens erat, qualis est juvenilis seu virilis. Cumque recens è manu DEI veniret, & secuturorum hominum exemplar foret, insignem Corporis habitum ac dignitatem habuisse indubium est.

XII. Nobilissima hominis pars est Anima ejus, quæ est Substantia Spiritualis, Immortalis: cujus Naturam ineptè Cartesiani per Cogitationem explicant, cum hæc tanquam Actus secundus, principio suo posterius sit: neque vis ejus absolvatur tantum in Cogitatione sed & in Volitione, quam maximè autem in Informatione Entelechiali; est enim Anima nostra Essentialiter forma.

XIII. Dicitur Anima hæc halitus, à DEO inspiratus Gen. 2. ℣. 7. ut innuatur discrimen inter Animam hominis & bestiarum; cum illa non ex materia, sed ex DEI ipsius immediata Operatione processerit, nec tamen est pars *Essentiæ divinæ.*

XIV. Quod primus Homo habuerit lucidius Corpus quam Sol, Solidius quam Adamas, & quod excrementa ejus superarint suavissimos Odores, somnium est febrile Anti de Bourrignion.

XV. Quod primus homo intellexerit linguas brutorum, & cantilenas avium, est stolida assertio Jac. Böhmii.

Disputat. XIV.

De

Providentiâ.

I.

QUi Divinæ providentiæ veritatem hodie, in Galliâ præcipuè, inficiantur, Philosophorum gentilium omnium deterrimos sequuntur, à cæteris Sectis plerisque ideò flagitiosæ impietatis accusatos.

II. Qui providentiam negat, nihil causæ habet, cur aut DEUM credat, aut virtuti studeat.

III. Frustra castigatur conservationis trita descriptio, quâ dicitur esse continuata creatio.

IV. Gubernat DEUS mundum absoluto & independente ab alio quovis, sese superiore, imperio, sed justissimo. Rom. IX. 20. 21. 22.

V. Summa stultitia est, sublunaria, quæ quasi theatrum sunt infinitarum mutationum, eximere gubernationi Divinæ, & eidem subjicere cœlestia, à mutatione aliena.

VI. Concurrere DEUM frequentissime cum actionibus humanis extra ordinem, easdem vel flectendo vel determinando, Divinæ promissiones & comminationes, imò ipsa eventuum consideratio, apertissimè arguunt.

VII. Ad peccatum permittendo concurrit DEUS & actionem sustentando: solus verò homo ad eandem sese determinat.

IIX. Non ideò creatura independens redditur.

IX. Nunquam gratiam suam peccanti ita subtrahit DEUS, quin eâ mensurâ eundem revocet, quâ converti possit. Rom. V. 20.

X. Ubi in Sacris de DEO legitur: *indurabo cor Pharaonis*, commodius in vernaculâ nostrâ vertitur: ich werde; quam: ich will Pharaonis Hertz verhärten.

XI. Nec

XI. Nec DEUS operatur omnia feriantibus creaturis, nec creaturæ agunt omnia otioso existente DEO.

XII. Si DEUS manum suam vel ad momentum rebus quibuslibet subtraheret, è vestigio recidérent in nihilum.

Disputat. XV.

De

Visione DEI Beatificâ.

I.

SI dictatum justitiæ Divinæ naturæ ipsi impressum est, Rom. I. 32. sequitur, per eandem naturam liquido innotescere, dari aliam post mortem hominis vitam.

II. Non nudæ probabilitatis argumenta, idem confirmantia, sunt, innatus omnibus naturæ instinctus, etiam post hanc vitam aliquid vel metuentis vel sperantis, & moratiorum gentilium consensus.

III. Nimis profanum est dicere, in Vet. Test. de vita æterna nihil fuisse aut revelatum aut creditum.

IV. Specialem hujus vitæ rationem sola revelatio exponit, quamquam ob ejus eminentiam & majestatem non omnia sint revelata, I. Cor. II. 9.

V. Felicitas futuræ vitæ visione DEI exprimitur, non oculari, sed intellectuali, interprete Apostolo I. Cor. XIII. 12.

VI. Primus igitur & essentialis beatitudinis conceptus est notitia DEI perfectissima & eminentissima, amorque Divini Numinis intensissimus & indefecatus. Joh. XVII. 3. B. Königius.

VII. Quæ quia in hoc quoque vitâ, quamquam inferiori gradu, inveniuntur, I. Cor. XIII. 9. Col. III. 10. vita æterna quoad essentiales partes etiam credentibus in hac vita adscribitur, I. Joh. V. 11. B. Hülsemannus, Schmidius, Osiander.

IIX. Quoad perfectionis gradus & bona vitæ illius nondum revelata, Rom. IIX. 18. beatitudo fidelium salus est in spe, ℣. 24.

IX. Utramque salutem, & inchoatam & consummatam, eam-

eamque totam, Christus promeruit fidelibus & contulit. Tit. I. 1. 4. 5. Matth. XXV. 21.

X. Laudanda est B. D. Königii modestia, dicentis: *Ipsam Divinam essentiam glorificatis corporis oculis visum iri in alterâ vitâ, nec prafractè negandum, nec ut apodicticum asserendum est.*

XI. Probabile est, Paulum adhuc viatorem, quoad animam ad plenam gaudiorum cœlestium perceptionem admissum fuisse. II. Cor. XII. 4.

XII. Magno certè argumentorum pondere D. Dannhawerus: *Licet cœlo beatorum in creaturis nomen locumq; simpliciter denegare nolimus, quod à DEO fabrefactum, Hebr. XI. 10. ἀχειροποίητον* (τῷ a. priv. nempe non ad ποίητον sed ad χεῖρας reflexo) *II. Cor. V. 1. à πᾶς damnatorum distinctum, Ep. Jud. v. 6. in quod Elias sublimatus, Paulus raptus, quo datur aliud ὑψηλότερον, adeoque Divinum, à creato distinctum: quis tamen ausit creationis tempus diemque designare? Quis ad hexäemeron restringere?*

Disputat. XVI.

De

Morte æternâ.

I.

ANimæ demortuorum à tempore excessus sui non dormiunt in loco statuve tertio, sed vel cœlesti gloriâ vel pœnis infernalibus afficiuntur. Luc. XVI. 23. II. Cor. V. 8.

II. Major tamen futura est in resurrectione & pœna & gloria, tum diffusione ejusdem ad corpus, tum intensione. Hiob. XIX. 26. II. Thess. I. 7. f.

III. *Omnes ferè veteres statuunt, animas ante resurrectionem omnes certo receptaculo inclusas neque gaudium sentire, neque pœnas.* Dorscheus.

IV. Ex quo rectè concludit, eos non credidisse purgatorium.

V. Animæ hinc decedentes non tantum memoriam retinent eorum, quæ hic sciverunt, Luc. XVI. 28. sed & novam antea incognitorum notitiam acquirunt. Varenius.

VI. Non

VI. Non obstante graduum quoad pœnas diversitate, nunquam tamen pœna damni separata erit à pœnâ sensus. Matth. XXII. 13.

VII. Pœna damnatorum infernalis formaliter & primariò consistet in intellectus & voluntatis, tanquam facultatum animæ nobilissimarum, inordinatione & perversitate, quaque DEUM non apprehendent nisi ut iratum sævumque judicem, extremos & ineffabiles ipsis cruciatus inferentem.

VIII. Unde fieri non potest, quin semper aut peccent damnati, aut legem non habeant, quod absurdum. I. Joh. III. 4. Gerhardus.

IX. Ignis non elementaris & tamen propriè dictus est aqua non humida & tamen propriè dicta. Qualis ille futurus sit, si non est elementaris, non liquet.

X. Nec liquet, ubi sit infernus, qui quia paratus est, creatus est. Matth. XXV. 41.

XI. Æternum puniuntur damnati, quia æternum peccant.

XII. Non est absurdum pœnarum infernalium ut gradus, ita & graduum esse intervalla.

Disputat. XVII.

De

Imagine DEI.

I.

NOn poterat DEUS salvâ justitiâ & sanctitate sua hominem condere, ratione præditum, sine imagine Divina.

II. Imago autem Divina formaliter & primariò consistebat in notitia practica, non omni, sed eâ, quæ hodie supernaturalis est, mysteriorum nempe Divinorum, ad salutem æternam ordinatorum, eaque pro illo statu perfecta & sine labe. Col. III. 10. Eph. IV. 24.

III. Acceptio Imaginis DEI Ecclesiastica, quâ pro ipsis animæ facultatibus sine Scripturæ fundamento sumitur, plus in Theologia semper turbavit, quam pro fuit.

IV. Non dari possunt pura naturalia, sive quæ rebellionem ponant in homine virium superiorum & inferiorum, sive quæ posita

sitâ earum concordiâ mysteriorum notitiam excludant. Joh. V. 23.

V. Gratia Divina & inhabitatio SS. Trinitatis in primo homine non supernaturalis, sed naturalis fuerat, quippe imaginem Divinam indivulso nexu consequens. Osiander.

VI. Non neganda tamen sunt primo homini dona alia, supra naturam posita, revelatio inprimis extraordinaria & quæ ei erunt connexa. Gen. II. 16. I.

VII. Ut cani sagacitas naturalis est, quia tali animali & ad hunc finem utpote investigationem ferarum, destinato naturaliter debetur, qui tamen amissâ per casum sagacitate canis esse non desinit: ita planè de imagine Divinâ respectu primi hominis sentiendum dicendumque est.

VIII. Sacrificia in statu integritatis locum non habuissent.

IX. Non poterat primus homo cum qualitatum δυσκρασία creari, quia hæc eundem ad varias inordinationes sollicitasset.

X. Nec quisquam à primis hominibus poterat generari deformis, quia omnis deformitas est ex δυσκρασία.

XI. Arboris vitæ usus, æquè ac reliquorum alimentorum, non arguebat internum in homine moriendi principium, nisi ab externo remedio impediretur.

XII. Arborem vitæ & arborem scientiæ boni & mali à Diabolo ita cognominatas fuisse, à falso iisdem adscripto effectu, ut de utraque olim *D. Seb. Schmidius*, de posteriori recentissimè *G. Nicbollius*, Anglus, sensit, ob simplicitatem literæ, Gen. II. 9. non est probabile.

Disput. XLIX.

De

Peccato Originali.

I.

IMpropria, nec unquam imitanda, imò in DEUM iniqua quorundam locutio est: DEUM peccata peccatis punire.

II. Quanquam verò existere originale peccatum solis radiis in Scripturâ perscriptum sit, cum Ferrando tamen & Jo. Belino,

lino, ſcriptoribus Gallicanis, dicendum non eſt, gentilibus quoque illud innotuiſſe, aut ex ratione deduci poſſe. Rom. VII. 7.

III. Exacta peccati, propriè dicti, deſcriptio, I. Joh. III. 4. originale quoque peccatum manifeſte involvit.

IV. Tres ab Apoſtolo, Jac. I. 14. 15. inſinuati peccati originalis motus, tentatio, conceptio, conſummatio, quorum ille ſuggeſtio eſt ſine conſenſu, iſte delectatio cum imperfecto conſenſu, hic commiſſio cum plena conſenſione, actualibus peccatis meritò omnes accenſentur.

V. Quanquam peccatum omne ad legem, tanquam ad principium manifeſtativum exigatur, tamen plurima IN SE mala eſſe, antequam DEUS eadem prohibere intelligatur, ipſi nempe ſanctitati DEI, ut principio boni malique radicali, adverſa, contra Szydlovium aliosque meritò defenditur.

VI. Primum peccatum Adami poſteris juſtiſſimè imputatur, etſi nec rationem ejus rei reddere, nec mente concipere poſſemus. Rom. V. 12.

VII. Qui primum Adami peccatum extenuant, DEUM ipſum in juſtitiæ & ſævitiæ accuſant.

IIX. Peccatùm originale non tantùm quoad formam totius, ſed & quoad formam partis, poſitivum involvit.

IX. Cum concupiſcentia in ſe indifferens ſit, per determinationem ad tale eſſe, quæ poſitivum quid eſt, peccaminoſa redditur.

X. Peccatum Philoſophicum, Jeſuitarum Divionenſium inventum, quod ab eo, qui de DEO non cogitat, commiſſum, DEUM non offendere, nec damnationem attrahere docetur, & ſanæ rationi repugnat & Scripturæ. Pſalm. LXXIIX. 6. I. Theſſal. IV. 5.

XI. Monſtroſa eſt P. Chawini opinio, peccati originis ſubjectum eſſe tantùm corpus & cum corpore decrementa capere & incrementa.

XII. Ad prius abſurdum creatio animæ immediata, ad alterum confuſio peccati orig. quod æquale in omnibus eſt, cum motibus ejuſdem, qui ob temperamenti inæqualitatem in uno magis ac in altero ſe exererepoſſunt, ipſum ſeduxit.

Disput. XIX. Suppletoria.

I.

FAlsum est, quod Adam peccaverit, ante productionem Evæ, ut Somniavit Poiret.

II. Quod post lapsum Adami *Veneris Matrix* ab eo fuerit ablata, & in Mulierem formata: stultitia est Böhmii & Poireti.

III. Eva prior peccavit, seducta per serpentem Gen. 3. v. 1.

VI. Serpens ille non fuit nudum animal, sed ipse Diabolus sub serpente.

V. Nihilominus fuit verus serpens, per quem Diabolus locutus est.

VI. Quanquam Eva prima peccaverit, nihilominus communiter dicitur, quod Adamus primus fuerit peccator, quia est Caput & princeps Generis humani.

VII. Peccatum illud imputatur toti posteritati Rom. 5. v. 12.

IIX. Justitia illius Imputationis, fundatur in eo, quod Adamus non tantùm naturale sed & morale CAPUT fuit Generis humani.

IX. Egregiè Paulus Imputationem primi peccati & Imputationem Justitiæ Christi comparat Rom. 5.

X. In ista Comparatione summa θεοσοφία sita est: contra Placæum & Poiretum.

XI. Causa Peccati Adamitici, non est ex subtractione Gratiæ Divinæ.

XII. Quod tepor in precibus fuerit, probabiliter asserit *Augustinus.*

Disputat. XX.

De

Peccato Actuali.

I.

PRimum Diaboli peccatum superbiam fuisse, perquam verosimile est.

II. In-

II. Ingenioſa hanc in ſententiam interpretatio loci Ep. Jud. v. 6. eſt Bryani Turneri: *non ſervantes proprium principatum alienum pomœria influerunt, ſtationis ipſis aſſignatæ deſertores.*

III. Hominis verò incredulitas. Gen. III, 4. 5. 6. 7.

IV. Jeſuitarum & Moraliſtarum principia: *ad peccandum formaliter requiritur notitia peccati; nullum eſt peccatum formale, niſi conſcientia & nunc judicet de malitiâ; Conſcientia circa illicitum intrepida excuſat à peccato*; flagitiis quibuslibet latam aperiunt portam.

V. Pœna peccato dictata mors eſt, ſpiritualis & æterna, Gen. II. 17. non temporalis, niſi ex accidenti.

VI. Non poteſt DEUS ſalvâ juſtitia ſuâ creaturam innocentem, juſtitiæ & injuſtitiæ capacem, ad quamcunque afflictionem condemnare. Gen. XIIX. 25.

VII. Multò minùs, quod horrendum eſt vel cogitare de DEO, morti æternæ objicere.

IIX. Poteſt tamen pœnam, impiis parentibus debitam, à filiis, quod cauſam innoxiis, requirere. Ex. XX. 5.

IX. Malè ex Marc. III. 29. concludit Ph. Limborchius, peccatum in Spiritum S. illud tantùm eſſe, quo opera miraculoſa, à Chriſto virtute Spiritus Sancti patrata, Diabolo adſcribuntur.

X. Tamen ex hoc ipſo loco colligitur, illud in irregenitum etiam cadere, ſed ad internam uſque convictionem illuminatum.

XI. Infantes non ſunt ſine actuali peccato, ob ſolum tamen originale peccatum, niſi fide donentur damnari poſſunt. Marc. XVI. 16.

XII. Multò minùs Maria Deipara peccato exempta fuit. Rom. III. 23.

Disputat. XX.

De

Libero Arbitrio.

I.

UT notitia DEI ex natura vera; ita & vera ad legem naturæ conformata, dantur opera, quod iisdem ferè verbis testatur Paulus, Rom. I. 18. II. 14. Quæ tamen ad perfectionem, quam in nobis imputando officiendoque operatur Spiritus sancti gratia, collate, vera non est, sed mendax. I. Joh. II. 4.

II. Has interiores naturæ vires non ipse homo, sed DEUS, merito Christi motus, dirigit ad inquirendum veriorem DEI cultum. Act. XVII. 27. Unde & Pædagogicæ dicuntur, Gal. III. 24.

III. In se consideratæ ad naturam pertinent; qua ex intentione DEI ad salutem diriguntur, ad gratiam, non quidem presse, (quo sensu gratia non agit nisi per verbum & Sacramenta;) tamen analogicè acceptam.

IV. Non sunt tolerandæ hæ & aliæ id genus propositiones; Synergistarum: facto prædicationis fundamento posse hominem aliquid, quanquam languidum & modicum, ad conversionem suam conferre; Majoris: voluntatem esse αναίτιον conversionis; Rathmanni: in natura hominis lumen esse, ex quo conversio profluat; Dreieri: Hominem liberè converti. Quæ omnes castigantur à Paulo, Phil. II. 13.

V. Totum ministri Ecclesiæ officium & dona, quibus illud administrat, est à gratia, non à naturâ, si maximè minister sit irregenitus. I. Cor. XII. 4. s.

VI. Falsum est, collationem ulterioris gratiæ gradus suspensam esse vel dependere à recto usu primæ, si Arminiano sensu de dependentiâ causali; verum, si de consequentia ordinis intelligatur. Matth. XXV. 14. s.

VII. Adeò vires liberi arbitrii in spiritualibus nullas habet homo per naturam, ut ne quidem habeat potentiam passivam, conversionis gratiam admittendi. Rom. IIX. 7.

IIX. Potentia illa à solâ gratia est. Ez. XXXVI. 26. Et tamen non irresistibilis. Matth. XXIII. 37.

IX. Nec

IX. Nec hanc irresistibilem necessitatem, sive in naturalibus sive spiritualibus, unquam defendit Lutherus.

X. Non possunt à Semi-Pelagianismo excusari Pontificii.

XI. Nec à Prædestinatianismo, (suppositâ etiam per Ph. Buchium Prædestinatorum fabulâ) Calviniani.

XII. Non potest homo salvis Reformatorum hypothesibus de decreto divino, respectus omnes antecedente, deque prædeterminatione actionum humanarum, plus boni facere, quam actu facit; quod justissimè iisdem jam olim Remonstrantes objecerunt.

Disputat. XXI.

De

Voluntate DEI.

I.

VOluntas DEI antecedens, id est, universalis & seria, hominem salvandi, adeò clarè in Sacris expressa extat, ut nonnisi ab animo penitus perverso negari possit. I. Tim. II. Petr. III. 9.

II. Eadem claritate descriptum legitur, velle DEUM & medium salutis, id est, fidem universis impertiri. Act. XVII. 31.

III. Æqualiter omnium salutem vult DEUS, eousque, ut neminem destituat mediis sufficientibus ad illam perveniendi.

IV. Liberrimo & imperscrutabili arbitrio Divino tribuendum est, quod uni quam alteri extra ordinem plura salutis præsidia tribuit. Rom. XI. 33.

V. *Est voluntas DEI ordinata, non confusa, est conditionata, conditione, quæ voluntatem antecedentem sequitur, consequentem præcedit, non absoluta.* Dannhawerus.

VI. Qui ordinatam potiùs quàm conditionatam ideò dicendam esse putant, ne habeant Calviniani, sub quo errorem suum occultent, non advertunt, eundem eos lusum circa terminum: ordinatæ, ludere posse.

VII. Eorum ex Reformatis, qui Hypothetici dicuntur, sententia Deum facit hominibus ex instituto illudentem.

IIX. Mich. Molinosii in excessu peccavit pietas, cum, si alicui revelaretur, Deum ipsum absolutè damnare velle, eidem in

 junxit,

junxit, ut voluntati Divinæ etiam usque ad æternam damnationem se resignaret. Impium enim est, rem tam injustam & horridam de DEO vel cogitare.

IX. Particularitas voluntatis salvandi in DEO in ipsum salutaris fidei, quâ πληροφορία est, fundamentum impingit.

X. Universalitas tamen voluntatis salvandi, ut fidem efficiat & fundet, non semper & necessariò formaliter & positivè mentem hominis subintrat, sed aliquando sufficit, ut virtualiter & negativè.

XI. Quia DEUS non delectatur tantum omnium salute, sed & eandem, quantum intra ordinem à se constitutum fieri potest, per media fini suo proportionata promovet, efficax meritò salutatur Divina voluntas.

XII. Particularissimus fœdum monstrum est, quocunque modo pingatur & coloretur.

Disput. XII.

De

Prædestinatione.

I.

ARticulus de præstinatione sine omni incommodo ratione doctrinæ articulis cæteris præmittitur, tanquam immediatum consequens distinctionis voluntatis in antecedentem & consequentem.

II. Non obstante, quod fides in intuitu Divino electionem præcedat. II. Thess. II. 13.

III. Meritum Christi, quod valorem Divinum intimè involvit, eo ipso commodè non potest vocari causa instrumentalis moralis electionis, cum sit meritoria & principalis.

IV. Nec fides causa instrumentalis moralis minus principalis, cum sit instrnmentum apprehendendæ gratiæ eligentis passivum, causæ physicæ analogum.

V. Respexit DEUS in eligendo fidem hominis finalem, usu Scripturæ loquendo. Hebr. III. 6. 14.

VI. Qui è nostris credentes & electos coincidere docent, ut quamdiu homo sit credens, tamdiu sit electus, quamprimum

verò

verò desierit credere, ut ex justificationis, ita & electionis gratiâ excidat, termino tantum electionis aliter utuntur, eumque magis ampliant, in reipsâ amicissimè nobiscum consipirant.

VII. Neutri autem sententiæ imputandum est, quod contra usus Theologicos peccet, adeoque fundamentum fidei quodammodo convellat.

IIX. Quamquam S. Huberus voluntatem antecedentem cum electione confuderit, adeoque in sententiâ ipsâ nihil dixerit analogiæ fidei adversum, locutio tamen, tanquam formæ sanorum verborum è diametro adversa, tolerari nullo modo debebat.

IX. Nemo unquam nostrorum aliud absolutum electionis decretum Reformatis adscripsit, quàm quod ipsi in Synodo Dordracenâ nomine absolutissimæ gratiæ dogmatisarunt, quod nempe antecedenter ad decretum ab omni respectu, non consequenter, sit liberum.

X. Falsum est, & in gratiam Calvinianorum confictum, Lutherum absolutæ electionis fuisse patronum.

XI. Inscriptio in librum vitæ cum electione non æquipollet, cum fidei vitâ vivant & προσκαιροι, qui non sunt electi. Hab. II. 4.

XII. Gentilium infantes electos esse, probabile non est. Marc. XVI. 16. Joh. III. 5.

Disput. XIII.

De

Reprobatione.

I.

DEcretum reprobationis positivæ absolutum verè horribile est, dicente Calvino.

II. Nec minùs in justitiam pariter & misericordiam DEI infinitam, suppositâ infiniti pretii satisfactione Christi, iniquum est Decretum præteritionis, seu reprobationis negativæ.

III. Quod dum mitigare quidam è Calvini Schola annituntur, dicendo, reprobos præteritos ob novam adjectam culpam, repulsam nempe Evangelii, voluntate signi, non efficati, ipsis oblati,

lati, dum DEUM ab injustitia & crudelitate liberare conantur, fœdæ, eundem hypocrisi involvunt.

IV. Permissio lapsus, ex plerorumque Calvinianorum sententia æstimata, quibus ratione decreti Divini, quo & causam rerum omnium & eventum decernit, nihil est contingens, omnia necessaria, fortissima & inevitabilis est lapsus procuratio.

V. Supralapsariasmus à Dordracenis est rejectus, Maresius. Non est rejectus, sed desertus. Sam. Andreæ. Uterque verè.

VI. Conficta ex humano ingenio citra omnem Scripturæ auctoritatem, ex mero Syncretismi studio, Ambr. Catharini & Latitudinariorum in Anglia est media inter Arminianos & Calvinianos sententia, quosdam homines absolutè & irresistibiliter esse electos, alios ex præviſione fidei & operum, ex gratiâ sufficiente quidem, sed in hominis potestate, utrum eam accipere, an repudiare velit, relicta profectorum.

VII. Non fuisse quandam olim Prædestinatorum hæresin, Jac. Sirmondi, nec J. Awræus, nec G. Maugvinus, nec recentissimè Ph. Buchius sufficienter demonstrarunt:

IIX. Reprobationis causa immediata est infidelitas, mediata & meritò omne peccatum. II. Thess. I. 8.

IX. Proscriptio doctrinæ de absoluta reprobatione impietatis eandem arguit. Joh. III. 20.

X. Vera de reprobatione doctrina, si publicé proponatur, ad coercendos in officio bonos & absterrendos à sceleribus malos efficacissima est. II. Thess. I. 9.

XI. Cum in Formula Conc. plerique Calvinianorum in hoc articulo errores disertis verbis & apertè sint condemnati, quâ temeritate Ph. Buchius scribere potuit, *intactam in eâ esse Reformatorum de Prædestinatione doctrinam?*

XII. Ex eodem veritatis fonte profluit, quod idem asserit: *nonnullos Lutheranorum*, (quibus & *Lubinum* nostrum accenset) *absolutum prædestinationis decretum longè rigidius asserere quam Reformatorum ullum?*

Disput.

Disputat. XXIV

De

Christo Redemptore.

I.

QUi nomen JESU à quâcunque alia origine quam ab Hebræâ voce: יהוה, deducunt, Angelo, nomilis hujus significationem evolenti, contradicunt, Matth. I. 21.

II. Cum Divinæ majestatis usus Christo collatus esse dicitur, Phil. II. 9. 10. (is enim citra dubium per nomen super omne nomen intelligitur) rectè exinde concluditur, ad prolatum & auditum nomen JESU exteriorem reverentiam, qualis DEO debetur, Christo exhiberi posse & Ecclesiâ disponente exhiberi debere.

III. Dum Nazarenum vocatum iri Christum Prophetæ, (in multitudinis numero) prædixisse dicuntur, Matth. II, 23. mihi probabilissimum est intelligi Prophetas, oraculorum Divinorum interpretes, cum in typo nihil videatur efficaciter prædici potuisse, quin alii Prophetæ typum & manifestaverint & evolverint; argumento loci Ep. Jud. v. 14.

IV. Aviculam quantam minutam in Æthiopia inferiori in nemoribus sub diluculum nomen JESU Christi articulat è modulari, Jo. Adr. Cavazzo tum credi poterit, si desierint Missionarii Romani fabellas vendere loco verarum narrationum.

V. Quackerorum quorundam insania, omnes de Christo historias in meras allegorias sub pietatis specie transformnas, planè detestabilis est.

VI. Laudanda è contra eorum industria, qui Christum, totius Scripturæ nucleum, etiam in Vet. Testamen. ubicunque argumenta probabiliora id permittunt, studiosè quærunt & detegunt. Joh. V. 39:

VII. Plura sunt argumenta, quæ epistolam Christi ad Abgarum dubiam, quam quæ ex mente G. Cavei genuinam reddunt.

VIII. Nec Christus à probatis auctoribus unquam Chrestus vocatus est, nec eidem à Tiberio apotheosis decreta; non magis, ac Simoni Mago statua, ut Deo, Romæ posita.

IX. Illa in Romana Ecclesia societas, quæ à JEsu denominatur, nihil minus instituto & vitâ quam JEsum imitatur.

X. Societas amantium JEsu, in nostrâ Ecclesia à Bar. Welzio, sub Justiniani nomine latente, inventa, illique Romanæ opposita, obstricta voto, ut ad Barbaros, eosdem conversura, concedat, instituto doctrinæ Christi nec ipsa usquequaque consentanea est.

XI. Utrumque & JESU & Christi nomen, ut primum auditum, immediatè in notiam officii, nobis tam fructuosi, mediatè in notiam Divinæ humanæque naturæ, ad officium necessariæ, deducit.

XII. Cum Redemptorem nostrum instrumentum DEI vocavit Lutherus, eâ improprietatis libertate usus est, quâ Christus ipse, qui Spiritum DEI, Matth. XII. 28. digitum DEI appellavit. Luc. XI. 20.

Disputat. XXV.

De

Naturis in Christo.

I.

QUi dixerit, rem levem esse, Filium DEI dicere ὁμοιούσιον potius, quam ὁμούσιον, animum arguit, aut ab universæ per totum orbem Ecclesiæ consensu alienum, aut vocum innovatione sine causâ omnia turbantem.

II. Non potest sincerè vel satisfactio pro peccato, vel meritum vitæ æternæ, vel redemptio ex inferno credi nisi creditâ Divinitate Christi.

III. Qui tolerandos esse Divinitatis Christi inficiatores contendunt, subditis infidelibus similes sunt, qui fidem ideò præ se ferunt, ut Principem eò tutius prodant.

IV. Ea ipsa numero Divina natura, quæ in Patre est, Filio est communicata.

V. Unde rectè dicitur αὐτόθεος.

VI. Non revocat Socinianos ad meliorem mentem, qui eos facit

facit Arianos, neque aliquid eâ promotione lucratur; ut hoc prætexu Nuclei sui editionem excusat Gardinero Sandius.

VII. Quum toties legatur Christus, tum inter mortales vixit, ad auxilia, omni humanâ ope majora, invocatus, clarissimaque divinitatis ipsius confessione. Matth. XVI. 16. celebratus, nonnisi temerè & absurdè à P. Chauvino negatur, eum in diebus carnis fuisse adoratum & à discipulis pro DEO agnitum.

IIX. Non est improbabilis Fr. Vavassoris sententia: Christum neque eximiâ aliqua & excellenti præ aliis formâ neque etiam turpi & fœdâ, sed vulgari & communi præditum fuisse: majoribus tamen argumentis nituntur, qui excellentiorem ipsi etiam præ Adamo formam, si in naturali suâ constitutione consideretur, adscribunt.

IX. Theologorum Drentanorum in Synodo Dordr. locutionem: *Christus est Massæ Adamiticæ corruptæ particula*, meritò impietatis castigatur ab Hülsemanno.

X. Non pugnant: vi Divinæ promissionis nasci Christum, Gen. III. 15. & tamen simul vi benedictionis primævæ nasci; argumento loci Gal. IV. 23.

XI. Non incarnatus fuisset Christus, nisi Adam peccasset. Matth. XIX. 11.

XII. Pudoris plusquam virginei argumentum est, cum Jo. Bap. Thiersius, Gallus, reprobat statuas & picturas, quæ JEsum puerulum nudum representant.

Disputat. XXVI.

De

Personâ Christi.

I.

DUæ in Christo naturæ, eæque integræ atque completæ, in unam coaluerunt personam, antea simplicem, nunc compositam, I. Tim. II. 5. idque per incarnationem, Joh. I. 14.

II. Quando ὁ λόγος carnem ad sumsit in unitatem perso-

næ ſuæ, Hebr. II. 16. rectè inde infertur: carnem eſſe adjunctum ſeu adſumptum τῦ λόγυ.

III. Quando dicitur DEUS manifeſtatus eſſe in carne, I. Tim. III. 16. caro ſubjectum manifeſtationis conſtituitur. ὁ λόγος adjunctum. Quamquam his terminis, niſi veritatis hoſtes fraudem ſub iiſdem ocultarent, carere poſſemus.

IV. Intimè non communicari, quod intimè tamen unitur, nonniſi ſtolidè & contra perpetuum quotidianumque vocum uſum negatur.

V. Illa propoſitio: Chriſtus ſec. hum. nat. eſt DEUS, hoc ſenſu intellecta: Chriſtus, poſtquam humanam naturam aſſumpſit, non eſt DEUS tantum ſec. Div. nat. eſſentialiter, ſed & ſec. hum. nat. perſonaliter, carne nempe à perſonâ τῦ λόγυ non excluſâ, clariſſimè exhibetur Luc. I. 31. 32.

VI. Chriſtus ſec. carnem eſt Filius DEI naturalis, non adoptivus, quia non exiſtit extra DEUM, ſicut adoptans alias exiſtit extra adoptatum.

VII. Frater verò Chriſtus eſt, non tantum omnium hominum, naturæ communione & intentione affectus, Heb. II. 16. 17. ſed & affectu ipſo & quaſi adoptione peculiari fidelium Matth. XII. 49. 50. Marc. III. 34. 35.

IIX. Quam verè DEUS homo eſt, tam verè DEUS paſſus eſt.

IX. Ab abſtractivâ loquendi formâ: ipſa DEitas, in carne habitans, paſſa eſt, quia & Deitas incarnata eſt, quam magni nominis Theologus, inviolatâ ipſius doctrinæ veritate, defendit, abſtinere malumus, quia Scripturæ uſui non æquè, ac abſtractivæ, in ſecundo communicationis genere, convenire videntur.

X. Qui genera communicationis idiomatum, in Scripturæ exemplis manifeſtè propoſita, arrodunt, ipſam proprietatum operationumque communionem ſublatam cupiunt.

XI. Humana natura Chriſti omnipotens rectius dicitur per denominationem intrinſecam, quam extrinſecam: ex quo tamen non efficitur, humanam naturam eſſe DEUM, cum & corpus hominis ſit animatum vivumque intrinſecè, nec tamen ipſa anima.

XII. Qua-

XII. Quare nec humana natura in officialibus minus principaliter, Divina verò principaliter agere dicenda est.

Disputat. XXVII.

De

Officio Christi.

I.

NOn potest idonea allegari ratio, cur à triplici officii Christi distinctione, eâque vulgatâ, debeat recedi.

II. Ut Christus non pro se, sed pro aliis satisfecit: ita non pro se, sed pro aliis legem implevit; nisi dicere velis, DEUM legi subjectum esse & pro se legem implere. Ipsi justitiæ naturæ repugnat, pro se & pro aliis simul à quoquam hominum, quicunque ille sit, vel legem in universum, vel aliquam legem impleri posse.

III. Verè Christo peccata nostra imputata sunt. II.Cor.V. 21.

IV. Verè Christus peccatorum pœnas, id est, infernales, nostri loco sustinuit, Es. LIII. 5. s.

V. Non illusoria tantum est mortis Christi universalitas per sententiam Calvinianorum hypotheticam, qua pro omnibus mortem subiit Christus, si credant, quorum tamen maximam partem credere non vult: sed & per doctrinam Innocentii X. & Alexandri VII. PP. MM. quâ fructus mortis Christi etiam ad non prædestinatos extenditur, qui plurimas gratias accipiant ad salutem, licet non æternam.

VI. Ex hypothesi negatæ operationum in Christo communionis & Particularismi rectè & ingenuè negat Jo. Vlackius, satisfactionem Christi esse infiniti valoris.

VII. Quanquam communior sit sententia negans, effectum meriti Christi esse resurrectionem impiorum: fidei tamen analogiam non lædit sententia affirmans & præterea literâ Scripturæ nititur, I. Corinth. XV. 21. 22. Duo Dd. Hanneckenii.

IIX. An Christus etiam post consummationem seculi, itemque an meriti tantum sui repræsentatione, an verò disertâ oratione

ratione pro nobis sit interceſſurus? impunè ignorari & in dubio relinqui poteſt. Gerhardus.

IX. Rectè Origenes ad Celſi objectionem: cur Chriſtus, ſi DEUS ſit, tam multa fuerit paſſus, cum pauca ad redemtionem ſufficiſſent? reſpondet: non redimere nos tantum, ſed & conſtantiæ & patientiæ exemplum nobis relinquere debuiſſe Chriſtum.

X. Non poterat DEus citra ſatisfactionem, â Divinâ perſonâ præſtitam, remittere homini peccata.

XI. Chriſtus non eſt Rex mundanus, Joh. XIIX. *36.*

XII. Neque talis futurus eſt ante finem mundi. I. Corin. XV. *25. 26.*

Diſputat. XXIIX.

De

Statibus Chriſti.

I.

NOn datur ſtatus inter exinanitionem & exaltationem medius. Pſalm. CX. ult.

II. In conceptione Chriſti, virtus altiſſimi, Luc. I. *35.* Mariam obumbrans, ipsà vocis proprietate omnipotentia DEI eſt, ſupplens in Maria, quod ex ſe efficere illa ſola non poterat. Obumbrabat autem Mariam, ut DEUS arcam teſtimonii, Ex. XL. *34.* præſentiâ ſuâ uterum ejus divinitate ſecundæ perſonæ ita implendo, ut quod ex eâ naſcebatur, Filius DEI vocati poſſet.

III. Rectè verequè in Harmoniâ Chemnitius: ideò tam breviter ſimpliciterque nativitatem Chriſti deſcriptam eſſe, Luc. II. 7. ut ſciamus, omnia ordinario modo facta, nec quærenda hic eſſe miracula.

IV. Status humilitationis terminatus eſt in morte, mortem includendo, quousque illa duravit. Phil. II. 8.

V. Chriſtum etiam ſec. carnem ſemetipſum ex mortuis reſuſcitaſſe, ſolis radiis ſcriptum eſt, Ioh. X. 18.

VI. In Epiſtolâ tamen ad Rom. I. 4. ubi Chriſtus dicitur demonſtratus Filius DEI *ex reſurrexione*, non ſuâ ex mortuis, ſed

sed *mortuorum*, ii potius intelligi videntur mortui, qui cum Christo surrexerunt, Matth. XXVII. 53. 54. Non tamen excluso Christo, tanquam primogenito ex mortuis. Varenius.

VII. Nihil sanguinis Christi unquam computruit, aut corrumpi potuit. I. Petr. I. 18. 19. Act II. 27.

VIII. Immeritò de eo dubitavit Augustinus: & ex hujus, aliorumque patrum incommodis de sanguine Christi locutionibus P. Allixius immeritò absentiam sanguinis Christi ex sacracœna collegit.

IX. Christus non est novus legislator, quomodocunque leges considerentur.

X. Nec mitigavit legem veterem in se, sed imperfectam tantum obedientiam ob meritum suum credentibus non imputat.

XI. Quamquam minus periculosa & conformior sit scripturæ propositio: Christus in triduo mortis verus homo permansit, tamen inter Theologos negantes & affirmantes *de reipsâ consensus utrinque est, salvo utrobique & realissima mortis & hypostaticæ unionis mysterio.* Varenius.

XII. Absurdè & contradictoriè faciunt, qui omnipræsentiæ carnis Christi Eutychianismum imputant, tum multipræsentiam ejus in Eucharistiâ concedunt, cum humanæ naturæ, in se spectatæ, & omnipræsentia & multipræsentia eque sint adversæ.

Thes. Suppletoria.

I.

STatus exinanitionis non consistit, in nuda ταπεινώσει, seu Humilitatione, sed in vera & reali EVACUATIONE, eorum attributorum, quæ poterant impedire passionem, & mortem Christi.

II. Christum in statu Exinationis etiam fuisse Omnipræsentem quoad Humanam naturam, rectè & prolixè docet *Scherzer*, & cum eo Theologi Saxonici meliores.

III. D. Quenstet non satis penetravit sententiam Theologorum Tubingensium, dum asserit, quod hi statum Exinantionis in meram κρύψει seu Occultatione ponant.

IV.

IV. Dn. *Giſſenſes* aſſerunt Omnipræſentiam Stylo Scripturæ etiam Operationem in cludere; unde Dn. Scherzer ſtatuens Omnipræſentiam Chriſti in ſtatu Exinanitionis neceſſario etiam OPERATIONEM ſeu Omnipotentiam in actui ſecundo ſtatuere debuit, juxta dictos Geneſes.

Diſputat. XXIX.

De

Vocatione ad Salutem.

I.

VOcationis, quæ fit per verbum, præambula eſt vocatio per ſemina notitiæ innatæ & radios luminis rationis tenues, Act. XVII. 27. Dannhawerus.

II. Per inſtinctus illos naturæ interiores DEUS, poſt præfitum meritum Chriſti & vi ejuſdem directè intendit viam homini parare ad converſionem ſeu veriorem DEI cultum, quamquam illi in ſe conſiderati nonniſi accidentaliter, id eſt, pædagogicè ad eandem concurrant. Hülſemannus.

III. Vana eſt Herberti de Cherbury perſuaſio, ex ſolius luminis naturalis uſu hominem ſalvari poſſe.

IV. Cum fine ſatisfactione pro pœnâ peccati nemo ſalvetur, Act. IV. 12. & ſatisfactio illa nullo naturæ argumento innoteſcere poſſit, Matth. XVI. 17.

V. Quoſcunque DEUS vocat, efficaciter vocat, dummodo ordini à DEO conſtituto vocati non reluctentur.

VI. Vocatio per famam, ab Eccleſiâ diſperſam, dummodo, quid Eccleſia credat, qualitercunque innoteſcat, ad vocationem per verbum potius, quam naturam referenda eſt.

VII. Si America inſula Platonis Atlantica eſt, jam Salomonis tempore Divini verbi notitia eò penetravit: ſi poſt Chriſtum demum habitari cœpta eſt, primi incolæ, aut ipſorum majores, ab Apoſtolis vocati fuerunt.

IIX. Propriè loquendo non datur vocatio ad Eccleſiam, niſi per Evangelium. Rom. IV. 15. Gal. III. 21.

IX.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1852816163/phys_0044
DFG

IX. Respectu hominis tamen ex accidenti & occasionaliter Lex fit pædagogus ad Christum, adeoque & Ecclesiam. Gal. III. 24.

X. Gratia revocans in Ecclesiâ, ipsâ experientiâ etiam post quoscunque lapsus teste, universalis est & seria, sufficiens atque efficax. Es. LXV. 2. Ez. XXXIII. 11.

XI. Solennis tamen revocatio, quæ fit per prædicationem verbi, extra Ecclesiam neque promissa, neque necessaria est. Joh. XII. 26.

XII. Quum DEUS deserere malitiosè peccantes dicitur, de subtractione gratiæ, non assistentis, & sufficientis, sed partim justificandis, partim abundantis, seu majoris gratiæ gradus intelligendum est. Jer. III. 12.

Disput. XXX.

De

Regeneratione.

I.

REgenerationis vox, quamquam diversimodè & in sacris & in Ecclesiasticis scriptoribus accipiatur, communiter tamen & specialiter virium novæ & spiritualis vitæ, quæ in fide consistit, collationem significat, Joh. III. 5. 6. Tit. III. 5. I. Petr. I. 3.

II. Quâ vires illæ credendi tendunt ad amplexum Servatoris fiducialem, Joh. I. 12. regeneratio ordine naturæ prior est, justificatione; quâ tendunt ad sanctimoniam vitæ efficiendam Gal. V. 6. posterior.

III. Regeneratio infantum fit per baptismum, tanquam per organum sacrum. Tit. III. 5. Adultorum per verbum, I. Petr. I. 23.

IV. Non poterat H. Grotius loco Joh. III. 5. glossam magis se indignam, magisque absurdam comminisci, quam dicendo: per aquam & Spiritum Spiritum aqueum intelligi, id est, virtutem emundantem. Qui enim regiâ via incedere potest, ineptus est, si ambulet per anfractus.

V. Per regenerationem animum statumque hominis penitus immutari, ut qui antea in malum omne impetu quodam ruebat,

bat, postea id, quod bonum DEOque gratum est, pro viribus & sincerè sectetur, dubio omni caret. I. Petr. I. 22. 23.

VI. Non tamen ideò essentia, natura & substantia hominis, ut volunt Weigeliani, immutatur, aut DEIficatur & Christificatur; nisi voces illæ priores, quod frequenter fieri solet, pro interioribus animi qualitatibus accipiantur.

VII. Nec etiam, cujus natura & status ex malo in bonum penitus immutatur, statim impeccabilis redditur. Eph. IV. 22. usque ad fin. Rom. VII. 21.

IIX. Regeneratio adultorum, quia fit per verbum, ordinariè instantanea non est, sed successiva. Gal. IV. 19. Musæus Kœnigius.

IX. Et sicut fides, ad quam producendam regeneratio tendit, crescere potest: ita & vires credendi augmentum capere & ad perfectionem, non momento, sed successivè contendere, inconveniens non est. Quenstäddius.

X. Regeneratio, ut amissibilis, ita reiterabilis est. Gal. IV. 19. Unde regenitus & is dici potest, qui aliquando vel per aquam vel per verbum, vi participii, regenitus est, vel qui pro præsenti, vi nominis, in statu est, in quo regeniti esse debent.

XI. Nulla tamen ratio est, cur regeniti voce præ aliis magis vulgaribus & idem significantibus, utpote conversi, pii; fidelis, aliisque in docendo delectemur, præcipuè cum ob metaphoram, in illâ latentem, nescio quas Fanaticas sibi chimæras sæpius fingant simpliciores.

XII. *Qui ex DEO regenitus est, peccatum* voluntarium *non facit*, & quanquam Satanæ carnisque tantationes eundem sine peccato esse non patiantur, *DEI tamen semen*, verbum Divinum, ex quo regeneratus est, *in illo* simul *manet*, ut inpeccandi actum, quam diu regenitus est, non erumpat: *immò* quia plurimi profani hujus mundi filii dicunt, posse Christianum utique peccatis indulgere & tamen filium DEI manere, ego Johannes edico: Filius DEI, quamdiu filius DEI manet, *non potest peccare, quia ex DEO natus est* & eo ipso Satanæ & carnis operibus penitus renunciavit. I. Joh. III. 9.

Disput.

Disput. XXXI.

De

Conversione.

I.

CONversionis initium, medium & finis à solâ gratiâ DEI supernaturali est, nihil ab homine. Phil. II. 13.

II. Gratia DEI præveniens naturalem in homine, non tam repugnantiam, quàm repugnandi necessitatem tollit. Ap. III. 20.

III. Quando igitur homo non repugnat gratiæ, ex solo gratiæ beneficio, Jer. XXXI. 18. 19. quando repugnat, ex superadditâ novâ malitiâ est. Act. VII. 51.

IV. Non potest homo vel evitare vel repugnare compunctioni animi, per primum gratiæ gradum in ipso effectæ, quo minus exurgat, quanquam possit conceptam semel compunctionem statim iterum comprimere, eique resistere, ne radices agat. Act. XXIV. 25. Jer. XXIII. 29.

V. Gratia convertens ab illuminatione mentis incipit, quo nomine omnis in re sacrâ informatio venit, quanquam ultimum fidei salutaris effectum non semper attinat. Act. XXVI. 18. Joh. I. 9.

VI. Non ideò à gratiâ verè illuminatus non est, qui in plurimis erroribus mentis & malitiâ voluntatis cœcus permansit Matth. XXIII. 37.

VII. Quum gratiam inhabitantem homini ex justo judicio DEUS subtrahit, gratiâ tamen convertente & revocante eidem perpetuò assistit. Es. LXV. 2. Ap. III. 20.

IIX. Gratia Divina, semel homini collata & Sacramento confirmata, quantum ad DEUM, nunquam retrahitur, suspenditur autem quoad hominem nonnunquam aut tollitur ejus effectus ob infidelitatem. Rom. III. 3.

IX. Quamquam Scripturæ phrasi in homine tantum regenito cum victoriâ luctetur Spiritus inhabitans contra carnem, Rom. VII. 14. s. Gal. V. 17. tamen experientia simul sole clarior testatur, in ipsis conversionis initiis luctari Spiritum cum carne, nec uno momento voluntatem hominis ad DEUM plenè converti. Chemnitius. Hutterus.

X. Non sunt Enthusiasmi, ut putat Claud. Pajonus, rei, qui DEUM immediatè cum verbo & per verbum ad conversionem concurrere docent, id est, verbo non moralem tantum, sed physicam etiam aut physicæ anologam operationem adscribunt; Rom. I. 16. Luc. IIX. 11.

XI. Nec etiam Enthusiasmi accusari possunt, qui DEUM cum verbo in uno homine majori virture & successu, quam in alio agere adseverant. I. Cor. XII. 11.

XII. Nulla naturalia impedimenta, utpote organorum, locorum, vitæ, disciplinæ, minus apta dispositio, ita remorari conversionem possunt, quin per inditam verbo virtutem possint superari.

Disputat. XXXII.

De

Pœnitentiâ.

I.

POenitentiam, partialiter acceptam, sano sensu dispositionem & præparationem ad fidem, mediumque perveniendi ad fidem vocare non verentur Theologi. Ex Matth. III. 3. Act. III. 48.

II. Non videntur pugnare hæc duo: *Homo nullo modo est causa procreans vel eliciens pœnitentiam, sed tantum subjectum patiens*; (Osiander.) &. *Subjectum quod pœnitentiæ est homo, viribus supernaturalibus ad pœnitentiam eliciendam sufficientibus per conversionis gratiam instructus.* (Könige.)

III. Pœnitentiæ janua nulli hominum, nec serò pœnitenti, clausa est. II. Petr. III. 9.

IV. Pœnitentia tamen sera rarò vera est.

V. Difficilis est eorum pœnitentia, qui per omnem vitam in impietatis se cœno volutarunt, non tamen impossibilis. Matth. XIX. 26.

VI. Confessio & Absolutio privata quoad genus mandato Divino, Joh. XX. 23. quoad speciem ordini Ecclesiæ usquequaque consentanea sunt. I. Cor. XIV. 40.

VII. Ea-

VII. Eadem non sine salutari conscientiarum & exploratione & consolatione S. Eucharistiæ usui ab Ecclesia conjuncta sunt, I. Cor. XI. 28. neque hodie amplius sine impietate & offensione divelluntur.

VIII. Non ideò confessio peccatorum ommittenda est, quia aut peccata mortalia non habemus, Matth. VI. 12. aut non habere nos putamus, Psalm. XIX. 13.

IX. Meritò abusus, qui in audiendis confessionibus & impertienda absolutione frequenter committuntur, à piis doctoribus castigantur, non tamen illi ita sunt universales, quin legitimus piusque, quantum in hac infirmitate semper fieri in Ecclesia potuit, aut fieri etiamnum potest, à complurimis ubique observetur; aut ita confessioni & absolutioni proprii, quin in aliis quibuscunque Ecclesiæ actibus notari optarique emendatio æquè possit.

X. Absolutio ministri quoad sensum semper est conditionata. Joël. II. 12. 13. Es. I. 16. 17. 18. Tarnovius.

XI. Eadem non est voluntatis DEI antecedentis annunciatio, quia hæc pertinet ad pios & impios, absolutio verò ministri ad illos quoad præsumptionem ministri solos.

XII. Contritioni involvitur odium & detestatio peccati, per quam juxta Chemnitium *non retinetur, sed abjicitur propositum perseverandi & pergendi in sceleribus.* Hoc tamen bonum propositum, quando nondum accessit fides, perinde ut ipsa contritio, non est spiritualiter & ex omni parte ita bonum, ut DEUM homini conciliet & amicum reddat, Rom. XIV. 23. Bona tamen & contritio & bonum istud propositum est, in quantum est legi conforme & quâ ex DEI intenione via est ad verum bonum, juxta thesin primam.

Disputat. XXXIII.

De

Justificatione.

I.

DIstinctio Pontificiorum inter Justificationem primam & secundam falsæ tantum doctrinæ palliandæ est inventa.

II. Ille

II. Illa quoque justificatio secunda Burmanniana, quâ DEUS nos jam per fidem justificatos & aliquam præterea inhærentem justitiam habentes, etiam pro talibus justis agnoscat; ut sicut prima justificatio opponitur accusationi hominis coram thronô Divino de peccati sui reatu: ita secunda occurrat accusationi hypocriseos & cordis non regeniti, nullo nititur Scripturæ fundamento.

III. Justificationis vox, Apoc. XXII. 11. non significat augmentum justitia inhærentis, ut evidenter vox: ἐτι convincit.

IV. Bona Opera non possunt citra offensionem medium vocari sine adposito salutis consequendæ.

V. Fidei vita primariò & respectu justificationis unicè in apprehensione meriti Christi consistit. Gal. II. 20. quæ est actuosa totius cordis & voluntatis in Christo recumbentia. Königius.

VI. Secundariò & respectu sanctificationis in virtute progenerandi opera. Gal. V. 6. Unde deficientibus operibus mortua est fides. Jac. II. 17.

VII. Quanquam Christum, non quidem absolutè & propriè, tamen cum adposito dici peccatorem imputativè, Scripturæ non disconveniat, II. Cor. V. 21. Psalm. LXIX. 17. impium tamen est, cum Antinomis recentioribus dicere: *nos non magis peccatores esse, quam Christum, qui peccatum pro nobis factus æquè ac nos peccator sit: ita nostra peccata ipso actu in Christum translata esse, ut nos amplius peccatores non simus; electum hominem, quamvis adulterium, furtum. idololatriam commiserit, non esse illum adulterum, furem, idolotatram, sed id potius de Christo affirmandum; nullum unquam in terris tantum transgressorem fuisse, quantus fuerit Christus.*

IIX. Verum est illud Aug. Confessionis: *in Papatu de fide mirum olim erat silentium.*

IX. Qui ex pontificiis simulatæ pacis causâ concedere videntur, meritum Christi fidelibus impudari, jam olim Becano, & hodie Jo. Dezio indice, nihil aliud intelligunt, quam gratis infundi peccatori reconciliato justitiam sanctificantem; adeoque in effectu idem quod cæteri docent.

X. Falsum est, si utamur verbis, vulgari usu receptis, vix posse deprehendi ullum in dogmate de Justificatione inter nos & Pon-

Pontificios dissensum. Vulgaria verba sunt: Utrum justita, agendo patiendoque à Christo pro nobis præstita, ita nobis imputetur, ut ad consequendam nostrum peccatorum remissionem & coram DEO justitiam non opus nobis sit ullius operibus, immò si per hæc justi esse velimus, salute excidamus? Et tamen confidenter affirmabunt Lutherani, Δικαρρησην negabunt Pontificii.

XI. Scandalosa Anomorum in Brittanniâ, approbata ab H. Witsio, propositio est: *Omnia peccata, etiam futura, unâ justificatione condonari.* Jerm. XIIX. 10.

XII. Sicut & illa: *DEUM nulla in fidelibus videre peccata. Vocem esse Spiritus mendacis, qui dicat fidelibus, habere eos peccata conscientiam vastantia & quæ ipsis incumbant velut onus gravius, quam quod portari queat; ac Davidem, dum id de se queretur, non esse ex vero locutum.*

Disput. XXXIV.

De

Unione Mysticâ.

I.

SUmmi amoris Divini argumentum est, DEUM carni nostræ animæque uniri & nosmetipsos intimè mysticequè inhabitare. II. Cor. VI. 16.

II. Non est hæc unio substantialis, sed substantiarum.

III. Vera quidem quies animi in solo DEO ejusque unione nobiscum quærenda est, sed medium tamen Quietificæ hujus unionis non est renovatio, sanctificatio, abnegatio, mortificatio, ut Molinosius vult cum Mysticis, sed sola fides. Of. II. 20.

IV. Per hanc unionem DEI substantia ad substantiam hominis fidelis propius, quam ad reliquas res omnes approximat. Joh. XIV. 23.

V. Monstrosa est Weigelii & Ez. Methi sententia: daß Christus wesentlich in den Glaubigen wohne und Sie eben daß Fleisch / welches Christus in Mutter-Leibe an sich genommen und in welchem er am Stamm deß Creutzes gelitten / an Ihnen

Ihrem Leib tragen / also daß alles / was sie thäten / nicht sie selber / sondern der HErr Christus in Ihnen verrichte und Sie also gantz ohne Sünde seyen.

VI. Unio mystica adeò non est fundamentum omnis justificationis nostræ, ut ejus potius sit effectus. Rom. V. 1.

VII. Lutherus dicendo: per fidem nos ita uniri Christo, ut quasi una cum ipso persona fiamus, dicereque fidelis de se possit: Ego sum Christus, unionem non mysticam, & physicæ analogam, sed moralem intellexit, hoc est fidei, in justificatione omnia Christi per idenditatem interpretativam nostra facientis. Schomerus.

IX. Quando in verbis statim sequentibus addit Lutherus: fidem nos Christo copulare, unionem mysticam intelligit, ex justificatione fluentem.

IX. Id evidenter patet ex Commentario in Joh. XIV. ubi discernere jubet hæc duo: nos in Christo esse & Christum in nobis esse. Jenes gehet über sich / dieses gehet unter sich. Wir müssen zuvor in Ihm sein mit allem unsern Wesen / Sünd / Todt / Schwachheit und Wissen / daß wir davon von Christo befreyet sein. Hernach gehet es wider von oben herab: ich bin in ihn gekrochen und aus der Gewalt deß Teuffels getretten: so erzeiget er sich wider in mir und spricht: gehe hin / predige / tröste / diene dem Nächsten / seye gehorsam und gedultig. Ich will in dir seyn und alles thun.

X. Formula Concordiæ rejiciendo errorem: *quod non DEUS ipse, sed dona DEI duntaxat in credentibus habitent*, non respicit præsentiam DEI universalem, sed specialem, cum damnationem illam non articulo de DEO, sed de justitia fidei inferat.

XI. Cum Apostolus dicit: *misit DEUS Spiritum Filii, clamantem Abba*, Gal. IV. 6. approximationem Spiritus substantialem à clamore gratioso apertè distinguit, adeoque & substantiam Spiritus propius accedere & dona sua magis exerere enunciat.

XII. Divina τῦ λόγυ natura carni suæ, quoad substantiam suam, propior est quam aliis creaturis, quia illam penetrat & ab eâ ἀλλόιωτος est; quod de nullâ aliâ creaturâ in ordine ad DEI unionem dici potest.

Disput.

Disput. XXXV.

De

Renovatione.

I.

RENovationis causa non est tantum verbum Divinum, sed & Sacramentum Baptimi. Tit. III. 5.

II. Quo & infantes verè, ad analogiam causæ physicæ, efficaciter agentis, sanctificantur, non tantum objectivè, imaginem menti infantis, cum ratione uti incipit, sistendo, quâ fidem suam roborare possit: ut contra Jurium censet El. Saurius.

III. In animâ infantis æquè ac ad ulti motus veri excitantur, ad DEI amorem, non dispositiones tantum, quæ sint semina fidei, multò minus tempramenti tantum correctio, ut censent alii Reformati.

IV. Horrenda doctrina est, posse electos in peccata, conscientiam directè vastantia, utpote Davidem in adulterium & Petrum in abnegationem Christi incidere, & tamen gratiæ jacturam non facere.

V. Peccati radix, in omne genus vitii propensa, non tollitur per sanctificationem, nisi quoad reatum. Rom. VII. 14.

VI. Renovatio tendit non ad acquirendam novam vel substantiam, vel essentiam, vel corpus cœleste, aut filiationem naturalem DEI imaginem. Col. III. 10.

VII. Quam tamen inperfecto gradu hac in vitâ nunquam attingit. Phil. III. 12.

IIX Potest homo ita renovari, ut semper per gratiam vitare possit malitiosa peccata & quæ sunt contra conscientiam. Rom. V. 20.

IX. De mutatione cordis renovati ita loquendum est, ne ex carnali homine spiritualis aut ex spirituali carnalis reddatur. Rom. VII. 14. IIX. 9.

X. Quare animus hominis per renovationem intus & in corde mutatur eousque, ne concupiscentiæ innatæ in actus malitiosos necessariò erumpant, victoriamque contra Spiritum obtineant. Gal V. 24.

XI. Nulla potest DEO imperfectæ renovationis culpa imputari. Rom. IIX. 3.

XII. Sæpe etiam ex renovatis, qui se ab omni proæretico peccato liberum esse putat, eidem obnoxius est. Quæ falsa opinio cum obrepere homini facile possit, periculosum est, peccatorum confessioni ob blandam hanc & fallacem persuasionem sese subtrahere, Ps. XIX. 13.

Disputat. XXXVI.

De

Virtute Verbi & Sacramentorum.

I.

UNa numero virtus est, qua in conversionem agit verbum, & qua agit Ministerium per verbum, illa tamen immediata est, hæc mediata. II. Cor. IV. 7.

II. Vis hæc nec à verbo unquam, neque à Ministerio est separata. Es. LV. 11.

III. Nec ab impio etiam Ministerio unquam abest. Phil. I. 18.

IV. Per accidens fit, ut irregenitus Ecclesiæ Minister per verbum minus efficaciter audientium animos moveat, quam regenitus.

V. Vis verbi Divini non est merè moralis, in persuasione consistens, I. Cor. II. 4. 13. sed simul physica, sive physicæ analoga, movens animum vi internâ & omni humanâ virtute superiore. IV. 12.

VI. Cum DEUS ipse & ejus verbum propriè convertat, illuminet, peccata remittat, nec hæc tantum declaret, idem & Ministerium facere, ultrò intelligitur. Joh. XX. 23. I. Cor. III. 5.

VII. Eandem cum verbo virtutem & Sacramenta habent, quæ præterea & gratiam collatam confirmant. Rom. IV. 11.

IIX. Verbum & Sacramanta non sunt nuda instrumenta, multò minus talia instrumenta, quæ ultra nativam suam virtutem, ut operari possint, elevanda sunt.

IX. *DEUS nemini Spiritum & gratiam suam largitur nisi per verbum:* non ante verbum vel post verbum. Articuli Smalkaldici.

X. Non

X. Non imprimitur per Sacramenta character indelebilis.

XI. Duo tantum sunt Sacramenta Novi Testamenti propriissimè dicta, I. Joh. V. 8.

XII. Cum Apologia A. C. tria Sacramenta propriè dicta numerat, sole clarius est, sub conditione hoc asserere, si Sacramenta dicantur ritus, habentes mandatum & promissionem. Palam etiam est, terminos analogos de proprietate vel magis participare vel minus.

Disputat. XXXVII.

De

Lege DEI.

I.

LEx naturæ in statu integritatis, ubi omnium facultatum rectitudinem, excluſâ quacunque concupiscentiâ, requisivit, à lege naturæ in statu lapsus perfectione tantum differt, non essentia. Rom. II. 15.

II. Ratione tamen eorum, quæ hodie lex naturæ ignorat, sensus bonitatis & æquitatis, post lapsum reliquus, lex naturæ dicitur, ut virgo defloratа virgo. Hülsemannus.

III. Ut notitia DEI post lapsum, absolutè loquendo, vera notitia est, Rom. I. 18. respectu ad notitam revelatam habito notitiæ potius simulacrum: ita & dictata naturæ atque hinc ortæ virtutes nonnisi in comparatione ad perfectionem virtutum revelatarum & in gratia factarum virtutum simulacra vocari possunt.

IV. Radix & fons juris naturæ ultimò non in voluntate Divina, sed in ipsa ejus sanctitate & justitia residet.

V. Lex naturæ prestè proprieque accepta dictatum est rectæ rationis, sine ullo antecedente vel discursu vel consilio & suasione alterius, ipso naturæ impetu præcipiens res faciendas fugiendasque. Rom. II. 14.

VI. Hæc lex planè & à DEO immutabilis est. Psalm. V. 5. seqq.

VII. Profana & impia est Joh. Spenceri opinio, DEUM ineptos rudesque gentilium ritus in leges suas cooptasse, ut eò facilius Israëlitæ & gentiles ad veriorem religionem adducerentur.

IIX. Sacrificia non sunt legis naturæ, introducta tamen legi naturæ non incongrua esse, qua gratitudini erga DEUM declarandæ inservire existimantur, dici possunt.

IX. Lex Positivo-Moralis à Theologis antiquioribus meritò ignoratur.

X. Nec gradus in conjugio Divinitus prohibiti sunt legis Moralis Positivæ, sed naturalis, quamquam paulò laxiori sensu acceptæ.

XI. Jus morale tertii præcepti est, cultum DEO publicum præstare indefinitè certo tempore. Nulla sufficiens ratio ex lege Divinâ elucet, quæ indicet voluntatem DEI de uno præcisè ex hebdomade dierum. Non in libertate nostrâ positum est extendere diem sanctificationis ad vicesimum vel triceſimum, contra charitatem DEI & proximi. Septimus dies, è permutatione septidui recurrens, non est juris moralis positivi. Dorscheus.

XII. Lex moralis neque quoad justificationem, neque quoad maledictionem, neque quoad rigorem exactionis, neque quoad coactionem abrogata est, sed in Veteri Nque Testamento eadem semper manet.

Disputat. XXXIIX.

De

Evangelio.

I.

FOeda superstitio est, si externis Evangelii elementis vis curandi morbos aut abigendi siniſtra quælibet adscribatur.

II. Evangelii & requisitum & effectus proprius est fides, ut Legis opera. Joh. III. 16.

III. Id in Vet. Testa. sufficienter suit revelatum. Act. XV. 11. Rom. I. 17. Quanquam clarius in Novo. II. Tim. I. 10.

IV. Evangelium ad effectum salutis in homine operandum antecedenter non requirit conditionem operum. Rom. III. 28. Tit. III. 5.

V. Pa-

V. Pactum Evangelicum, à DEO cum homine initum, planè gratuitum est, nec nisi ordinis, intra quem DEUS oblatam gratiam dispensare velit, observationem à nobis requirit, nempe ut pœnitentiâ actâ in Christum credamus. Marc. I. 15.

VI. DEUS cum per Evangelium, fide receptum, justitiam nobis & salutem contulit, à nobis requirit, ut piè & juxta legem vivamus. I. Petr. II. 12.

VII. Ambigua, neque carens periculo locutio est: DEUM vi novi fœderis Evangelici requirere consequenter & post collatam gratiam mandatorum suorum obedientiam.

VIII. Minus periculosè: Evangelium post justificationem nos remittere ad legem, nobis obedientiam injungentem. Rudrauffius.

IX. Promissiones Evangelicæ de remissione peccatorum & largiendâ vitâ æternâ suspensæ sunt à fide. Marc. XVI. 15. 16.

X. Promissiones Evangelicæ de illuminando intellectu & ingenerandâ fide non sunt suspensæ à fide, sed ab usu mediorum fidei & ordinis à DEO constituti. Rom. X. 17. Calovius.

XI. Ex quo sequitur, haberi Evangelicam intellectus illuminationem & voluntatis emendationem in homine nondum regenito posse, si mediis illis utatur. Actor. XXVI. 28.

XII. Pericopæ Evangelicæ, semel constitutæ & in usum universalem atque longævum deductæ, utiliter retinentur, nec sine offensione mutantur.

Disput. XXXIX.

De

Sacramentis Veteris Testamenti.

I.

SAnius de intentione ministri in administrando Sacramento Bellarminus sensit, qui virtualem sufficere docuit, si non adsint actualis & habitualis, quam Fanatici, qui valorem actuum Ministerii Ecclesiastici à pietate ministri suspendunt.

II. Qui verò hunc valorem verbi prædicationi denegant, asserunt tamen Sacramentorum administrationi, meminisse debebant, iisdem argumentis utrumque vel negari vel affirmari.

III. Conferunt quidem Sacramenta gratiam ex opere operato, sed non sine bono motu utentis, hoc est fide. Gal. III. 27. Joh. I. 12.

IV. Non datur duplex circumcisio, Abrahamica & Mosaica, ut censuit Spencerus. Joh. VII. 22.

V. Nec Ægyptii primi fuerunt circumcisii, ut voluit Marshamus. Jer. IX. 26.

VI. Non est Biblica hæc propositio: circumcisio est signum fœderis Divini; nec invenitur Gen. XVII. 11.

VII. Nec hæc propositio est Biblica; circumcisio est fœdus Domini; nec invenitur. Gen. XVII. 10.

IIX. Agnus Paschalis sacrificium erat propriè dictum, Exod. XII. 27. non tamen in pressiori, quâ cætera sacrificia, significatione.

IX. Idem, quâ sacrificium erat, non Euchstristiæ, sed mortis Christi, pro nobis toleratæ, figura fuerat. I. Cor. V. 7.

X. Materia cœlestis Sacramenti agni Paschalis Christus fuit, quâ immolandus. Ibid.

XI. Unde sine fide, Christum recipiente, prodesse non poterat. Hebr. XI. 28.

XII. Sacramenta Veteris Testamenti non minus quam Sacramenta Novi Testamenti media erant gratiæ justificantis conferendæ & obsignandæ, nec munditiem tantum & sanctitatem legalem conciliarunt. Num. IX. 13. Gen. XVII. 7.

Disputat. XL.

De

Baptismo.

I.

MOnstrosæ sunt & in gratiam Pontificiorum confictæ Hent. Dodwelli de Baptismo sanguinis sententiæ: sanguinem martyrum esse Christi, pro corpore Christi mystico intellecti, sanguinem. Hunc sanguinem æquè ac Christi à peccatis emundare. Utriusque sanguinis communia esse jura. Propter mysticam utriusque

que

que sanguinis unionem Christum proprii sanguinis virtutem per martyrium applicare.

II. Rectè ap. Eusebium Dionysius Alex. adversus Cyprianum, in defectu, & Stephanum, Rom. in excessu peccantem, censuit eos rebaptizandos esse, qui baptizati fuerint ab hæreticis, SS. Trinitatis fidem negantibus.

III. Non omninò certum est, utrum infantes in primitivâ Ecclesiâ per immersionem fuerint baptizati, an per adspersionem?

IV. Nec, adultos omnes immersione baptizatos esse, à Gabr. Towerson, Anglo, Divinum immersionis institutum urgente, validè probatur ex Act. IIX. 38.

V. Baptizandi vox immersionem suâ naturâ non ἐξ ἀνάγκης involvit. I. Cor. X. 2.

VI. Qui cum Carolo Maria du Veil, Anglo, contendunt, ad Apostolicum immersionis institutum, tanquam necessarium, meritò hodie regrediendum esse, omnes in Occidente Christianos, tanquam ἀβαπτίστους, consequenter condemnant, aut scrupulum certè condemnationis justum iisdem injiciunt.

VII. Iniqua in sanctitatem Baptismi Joh. Claudii locutio est: in infantibus, qui adulti facti nunquam se convertant, baptismum aliam efficaciam actualem, nisi condemnationis, non exerere.

IIX. Si circumcisio minimæ præputii particulæ cordis omnimodam à vitiis repurgationem notare potuit: quidni & Baptismus per adspersionem mortem peccati & sepulturam? Rom. VI. 3. 4.

IX. Ut omnis Sacramenti forma in agendis & dicendis, hæc verò in repetitione verborum institutionis & annexâ precatione consistunt: ita nec infantes ulli, ne quidem privatim, nisi utrique observato, baptizandi sunt.

X. Pactum Baptismale non aliud est, quam quo DEUS gratiam filiationis baptizato offert & illa per fidem à baptizato acceptatur atque adeò animus ejus & conscientia in eadem intimè acquiescit. I. Petr. III. 21.

XI. Quo accepto beneficio ad voluntatem suam voluntati DEI conformandam baptizatus ultrò obligatur, quam ad rem & vires simul confert Baptismus. Tit. III. 5.

Non

XII. Non possunt Reformati salutis suæ esse certi, quousque organicam baptismi virtutem inficiantur, quod vel nupera docet inter Jurium & Saurium concertatio.

Disputat. XLI.

De

SS. Eucharistiâ.

I.

ILlud Tertuliani: *ubi Ecclesiastici ordinis non est consessus, & offert & tingit sacerdos, qui est ibi, solus. Sed & ubi tres, Ecclesia est, licet laici;* rectè à Nicol. Rigaltio contra Gar. Albaspinæum & ab. H. Grutio contra D. Petavium de libertate laico, in eâ orbis parte, ubi ministri Ecclesiæ ordinati non sunt, nec haberi possunt, concessâ, utrumque Sacramentum administrandi, exauditur.

II. Et aptissima redditur ratio: quia, ubi vel tres sunt, Ecclesia est. Ecclesia autem ex jure sibi à Christo concesso, Matth. XVI. 19. quemcunque velit, & quocunque momento velit, constituere sacerdotem potest.

III. Fanaticum autem est, asserere, quod in statu Ecclesiæ ordinario fidelibus quibusvis inter se liceat administrare Eucharistiam & quod hæc functio nullibi in Scripturâ ad ministerium sit alligata. I. Cor. IV. 1. II. Cor. V. 20.

IV. Cum nullum in Eucharistiæ institutæ historiâ indicium compareat, quod Christus suimetipsius in cœnâ hospes fuerit, frustra id asseritur.

V. Quo tamen non obstante Minister Ecclesiæ, (dummodo absit ordinis in quocunque loco usitati contemptus) sibi ipsi vel porrigere vel sumere sacra symbola æquè potest, ac omnes possent alii, si in mensâ, propriis sumenda manibus, quod utique Ecclesiâ ordinante nihil prohiberet, exponerentur.

VI. Qui S. cœnam nunquam sine administrantis communione celebrari debere contendunt, finem secundarium, qui in signandâ civium Ecclesiæ communione consistit, laudant, primarium, qui est gratiæ Divinæ obsignatio, prætereunt.

VI. In

VII. In symbolorum Eucharisticorum separatâ consecratione non repræsentatur ex instituto Christi mors ejusdem.

IIX. Sacrificium est Eucharistia, quia comeditur in eâ & bibitur id, quod aliquando verum fuit sacrificium.

IX. Non alia fit in cœnâ symbolorum transmutatio, quam ut, dicente in Ep. ad Cæsarium Chrysostomo, *panis naturâ integrâ manente, per consecrationis sacerdotalis gratiam panis corporis Dominici appellatione dignus efficiatur.*

X. Ut ob concomitantiam naturalem, quâ posito Patre ponuntur omnes personæ Divinæ, in nomine unius & solius Patris baptizare non licet: ita nec ob eandem concomitantiam in cœnâ cum pane solum distribuere corpus.

XI. Materia S. Euchristiæ solum est corpus, soluſque sanguis Christi, quâ tamen mediante & Christum ipsum & Spiritum Sanct. & totam SS. Trinitatem fide simul accipimus, nobisque unimus. I. Cor. XII. 13.

XII. Reformati veram cœnam integrè administrant in suâ Ecclesiâ, qualiscunque tandem eorum doctrina sit, quam de hoc sacratissimo animæ epulo adversus claram literam institutionis in Ecclesiis suis fovent, disseminant, inculcant. Positis enim Sacramenti alicujus partibus essentialibus, in actu ritus à DEO præcepti legitimo, ponitur in Ecclesiâ, cui soli Sacramenta propria sunt, ipsum verum & integrum Sacramentum. Tob. Wagnerus, Dannhawerus.

Disputat. XLVII.

De

Testamentis.

I.

TEstamentum & Fœdus Scripturæ usu non aliter differunt, quam quod illud mortem, fœdus confirmationem involvat, sihoc ab eadem præscindat.

II. Fœdus eodem Scripturæ usu est dispositio Divina de salute nostrâ, quâ ratione eandem adipisci debemus.

III. Pactum Veteris Testamenti quanquam sub conditione pædagogicâ perfectè servatæ legis initum à DEO cum homine fuerit

erit, nequaquam tamen promissiones habuit tantum terrenas, sed etiam spirituales atque cœlestes. Kœnigius.

IV. Rectè Chemnitius: *Vetus Testamentum est litera occidens, ministerium mortis & damnationis, generans ad servitutem & doctrina seu lex tradita tabulis lapideis.*

V. Idem: *Novum Testamentum est Spiritus vivificans, ministerium justitiæ, Spiritus & vitæ.*

VI. Ex quo rectè concluditur: *Vetus fœdus neminem justificare potuit, Gal. III. 21. Hebr. VII. 18. 19. Novum una salutis via.* Dorscheus.

VII. Et porrò: *Novi Testamenti virtus & antrorsum & retrorsum ad sanctos patres sub antiquo fœdere, imò ad caput usque atque generis humani penetravit.*

IIX. Lex moralis in Novo Testamento neque quoad justificationem, neque quoad maledictionem, neque quoad rigorem exactionis est abrogata. Luc. X. 28.

IX. Fides eorum, qui sub Veteri Testamento vixerunt, quoad substantiam eadem est cum fide eorum, qui sub Novo Testamento vivunt. Act. IV. 12. X. 43. XV. 11.

X. Revelatio tantum eorum, quæ ad hanc fidem pertinent, in Novo Testamento clarior & uberior est quam in Veteri quanquam utrobique ad generandam fidem sufficiens.

XI. Ut sine incarnatione & passione Filii DEI salvari nemo poterat; Rom. IIX. 32. ita nec sine notitia hujus incarnationis & passionis salvari quisquam sive in Veteri sive in Novo Testamento potest. Joh. XVII. 3.

XII. Non dantur nisi duo Testamenta, quoad substantiam talia, Jer. XXXI. 31. s. Hebr, IIX. 6. s.

Thes. Suppletoria.

I.

CHemnitius statuens, quod Vetus Testamentum sit *litera occidens*; Vetus Testamentum sumsit Rigorosè pro dispositione merè Legali.

Kœnigi-

II. Königius dicens, quod Vetus Testamentum promissiones habuerit non tantum terrenas sed & Cœlestes, sive Spirituales. Vocem Veteris Testamenti sumsit juxta stylum Pauli Gal. 3. ℣. 17.

III. Sumta voce Veteris Testamenti in sensu Chemnitiano, tum Vetus & Novum Testamentum differunt Essentialiter.

IV. In sensu Königiano & Paulino Gal. 3. ℣. 17. non differunt Essentialiter, cum pro missiones Spirituales & Cœlestes eædem sint in Veteri & Novo Testamento.

V. Testamentum Vetus incepit in Paradiso, repetitum est cum Abrahamo, & sic continuatum teste Paulo loco allegato.

VI. Veteris Testamentum expiravit, expirante Christo in Cruce.

Disputat. XLIII.

De

Fide.

I.

INtempestiva & damnosa subtilitas est, notitiam ex partibus fidei eliminare & ad cognitiones, quæ necessario ad eandem prærequiruntur, referre.

II. Absurdum est, notitiam fidei à scientia rerum sacrarum distinguere. Es. LIII. 12. Hiob. XIX. 25.

III. Forma fidei, quæ justificat, in receptione, adeoque in passione consistit, Joh. I. 12. quæ tamen eo momento, quo recipit, vivax & actuosa est, beneficium, quod accepit, arctè tenendo, Gen. XXXII. 26. Gal. II. 20.

IV. Non ad omnem non repugnantiam fides consequitur, sed ad eam tantum, quæ receptionem gratiæ justificantis immediatè antecedit. Act. XXVI. 19.

V. Qui enim primo gratiæ gradui non repungnat, repugnat autem vel secundo vel tertio, fidei particeps non redditur. Act. XXVI. 28.

VI. Apologia Aug. Conf. cum inquit: *illa virtus justificat, quæ apprehendit Christum; hæc autem virtus fides est:* operi justificandi virtutem non tribuit, sed occasione ex adversariorum argumento sumpta, quo charitatem, quæ maxima juxta Apostolum

virtus sit, justificare contendebant, virtutis vocem ad eam notionem, qua vires significat, quæ majus ipsa charitate opus efficiant, deflectit.

VII. Maxima autem fidei virtus seu opus est meriti Christi, semel recepti, complexus, in eodemque totius animi recumbentia; post illam charitas DEI & proximi. Gal. V. 6.

IIX. Eadem Apologia: *velle credere est obedientia erga DEUM*; Socinianis non patrocinatur, qui fidem per obedientiam non tam verbo Evangelii, Christum offerentis quam legis præstitam definiunt.

IX. Fidei vita primaria, interno animi, de gratia accepta exultantis, motu definita, à carnali securitate secernitur, partim per internam ejus formam, verbo Divino descriptam, partim per exteriorem, si à seria contritione ortum duxerit & peccandi libidinem verè extinguat. II. Petr. II. 20.

X. Si Christianismus pro eo hominis statu accipiatur, quo in gratia Divina vis constituitur, sola fide ex parte hominis absolvitur. Act IIX. 37.

XI. Sic pro Christiani hominis officio, rectè docuerunt etiam Catechetici libelli: Christianum non esse, nisi qui & rectè credat & piè vivat.

XII. Non credunt infantes fide aliena, vel Parentum vel Patrinorum, sed sua, à fide adultorum essentialiter non diversa, Hab. II. 4.

Disputat. XLVI.

De

Bonis Operibus.

I.

BOnum opus in rigore Divino non est, nisi quod legi perfectè conformatum est, cum quoad omnes animi corporisque facultates, tum quoad res omnes & actiones, ab iisdem proficiscentes, tum quoad intensionem omnium agendi virium, toto vitæ tempore sine ulla interruptione exerendarum. Deut. VI. . 5 I. Corint. XIII. 8.

Un-

II. Unde Bona Opera verè perfectequè talia ne quidem in renatis dantur, nedum in gentilibus Rom. VII. 19.

III. Vera tamen sunt bona opera gentilium, quæ legi quodammodo conformia sunt, II. 14. ut vera est notitia, quam de DEO habent, Rom. I. 18. licet imperfectissima.

IV. Veriora sunt etiam legaliter Christianorum Bona opera, quia ad principium perfectius regulantur & fiunt auxilio Spiritus Sancti, non obstante eorum imperfectione. Rom. II. 7.

V. Rectè interea B. Lutherus, *in omni bono opere est peccatum.* Idque juxta regulam: bonum æstimatur ex integrâ causâ, malum ex quo vis defectu.

VI. Quanquam juxta Catechesin Lutheri *quotidie multifariam peccamus & nihil nisi pœnam meremur*, Jac. III. 2. dubidandum tamen non est, hominem renatum virtute gratiæ, sibi inhabitantis, ab omni peccato voluntario, fidem excutiente, cavere sibi posse. Rom. V. 20. 21.

VII. Id nisi posset, nunquam salutis suæ certus foret.

IIX. Nec tamen unquam ita securus status sui regenitus esse debet, quin animo suo recolat, peccatis mortalibus, etiam eâ in re, ubi minimè putaverit, jacturam se fidei facere posse. Phil. II. 12. Psalm. XIX. 13. Ideò enim vetus regula est: Christianorum vita perpetua pœnitentia.

IX. Ad absolutam Christianarum virtutum perfectionem in hac vitâ pervenire nemo potest, nec quisquam legem in rigore Divinitus requisito implere. Eccl. VII. 21.

X. Datur tamen perfectio secundum quid, seu inchoativa, Phil. III. 15. Col. IV. 12. & impletio legis, qua sua voluntate non peccent renati, sed inhærens tantum peccatum sentiant, contra votum suum recurrens. I. Joh. III. 6. 9. Jac. II. 8.

XI. Regenitus, qui Spiritu DEI regitur, ex vero DEI Divinaque voluntatis amore officium facere studet & adversos peccati motus cohibet ac luctando vincit, ne unquam nisi per subitaneam obreptionem secundum illos agat. Gal. V. 16. Rom. IIX. 7. 13. Schomerus.

XII. Lucta illa carnis & Spiritus ubicunque reperitur, vita spiritualis reperitur, quam Spiritus Divini gratia in homine accendit, & ut fortius resistitur pravis concupiscentiis, majores facit renovatio progressus, cujus ultimum in hac vitâ complimentum est, ut semper motus mali in ipsis suis initiis & primo quasi partu comprimantur. Idem.

Disputat. XLV.

De

Ministerio Ecclesiastico.

I.

VOcatio mediata ad Ministerium Ecclesiasticum rectè dicitur Divina. Act. XX. 28. Eph. IV. 11.

II. Ut non desinit DEUS cooperari rebus creatis concursu generali, quanquam contra intentionem ipsius actioni multa interveniant: ita speciali concursu vocari ad ministerium potest, etsi plurimi interveniant abusus.

III. Non datur hodie Apostolatus propriè dictus, ut contendit Hadr. Saravia.

IV. Neque Lutherus noster immediatè ad reformationis opus vocatus est, quanquam in ipso reformationis opere extra ordinariâ gratiâ & successu à DEO fuerit beatus.

V. Qui hodie vel vocationis suæ, vel doctrinæ certitudinem immediatam, aut aliam quamcunque, nisi quæ est ex litera Scripturæ, cum testificatione Spiritus Sancti conjunctæ jactant, à Fanaticismo se nullo modo liberare possunt.

VI. Non tenemur hodie abire ad gentes Barbaras, easque, quod magno conatu egit Baro Justinianus, convertere.

VII. Qui in Barbarorum regionibus commercia tractant, rem Christiana charitate dignam faciunt, si & Barbarorum salutem per homines ad eam rem idoneos procurent.

IIX. Excommunicatio major non ad solum ministerium Ecclesiasticum pertinet. I. Cor. V. 4. Matth. XIIX. 17.

IX. Non conduceret Ecclesiæ, si unus omnibus reliquis præficeretur Episcopus, etiam suppositâ doctrinæ veritate.

Etiam

X. Etiam irregeniti ministri quoad donorum ministrantium possessionem officinæ sunt Spiritus Sancti: quanquam ob ambiguitatem & ad vitandam calumniam termino, absolutè posito, haud facile uti debeamus, argumento loci, II. Cor. VI. 16.

XI. Si dona sunt paria, Minister regenitus plus ædificat, quam irregenitus. Imò idem dicendum si regenitus minora habeat dona, irregenitus autem sit notoriè impius. Psalm. L. 16. 17.

XII. Si verò Minister regenitus proponendi exigua aut nulla habeat dona, irregenitus excellentia, cujus tamen impietas publicè nota non sit, plus ædificare hunc quam illum, non immeritò creditur.

Disput. XLVI.

De

Magistratu Politico.

I.

OMni Magistratui, etiam infideli & heterodoxo, vi mandati Divini & conscientiæ parendum est. Rom. XIII. 1.

II. Inde qui subditos vinculo liberat obedientiæ, hæretico magistratui præstandæ, Anti-Christi notam apertè incurrit, quæ est efferre se super id quod est & dicitur DEUS, II. Thess. II. 4.

III. Magistratûs exercitio tyrannico vi resisti non debet. Rom. XIII. 2.

IV. Clerici naturali & Divino jure ab oneribus magistratui pendendis exempti non sunt. Rom. XIII. 1. 7. Matth. XVII. 27. Quanquam gentium etiam more æquum est, privilegio exemptionis eosdem gaudere. Gen. XLVII. 22.

V. Magistratus imperium immediatè est à DEO, non à populo, majestatem radicaliter possidente. Prov. IIX. 15. Rom. XIII. 1. Est enim magistratus vicarius DEI, non populi. Rom. XIII. 4. Sap. VI. 5.

VI. Cum Reges non à DEO esse dicuntur, abusus potestatis, non potestas ipsa à DEO removetur. Os. IIX. 4.

VII. Cura veræ religionis in remp. introducendæ, in eâque con-

conservandæ, ipso naturali jure ante omnia cætera magistratui incumbit, quod qui negant, gentilibus sunt detestabiliores.

IIX. Vera autem religio non est nuda morum doctrina, ut Tolerantes in Anglia & Belgio somniant, sed mysteriorum Divinorum notitia, Joh. XVII. 3. Qua illa destituta cadaveris vita & spiritu destituitur.

IX. Quos in Rep. hæreticos leges fundamentales & pacta sancte inita ferre jubent, eos violare nefas, nisi publicam rem turbent. II. Sam. XXI. 1. 2.

X. Qui per conniventiam feruntur, aut se nobis insinuant, in illos inquisitione sævire, iis eripere vitam, eosque fortunis spoliare, Christianum magistratum non decet, sed Anti-Christianum.

XI. Non tamen ideò in sinu nostro aperti Christi hostes tolerandi sunt.

XII. Jus Regium. I Sam. IIX. 11. jus verum est, in extremo necessitatis casu Regi exercendum, ut tamen simul ostendatur, id si in tyrannidem, ut facilius quam in aliis Reip. formis fieri possit, degeneret, à DEO status immutationem ob sui contemptum sperandum non esse. Os. XIII. 10.

THESES Supp. de Conjugio.

1.

STatus Conjugalis etiam ad Ecclesiasticum pertinet; eum non saltem sit juris Divini, sed & seminium Ecclesiæ.

2. Polygamia est contra Institutionem Primævam; nec Patres in Vet. Testamento propriè sic dictam Dispensationem habuere, sed mera Tolerantia fuit.

3. Dispensatio in gradibus prohibitis quam sibi arrogat Pontifex Romanus, non absolvit Dispensationem petentem in Foro Conscientiæ & Divino.

4. Pontifex Romanus in Tertio & quarto gradu Conjugia pro illegitimis habens, & *Dispensationem* prætendens, ostendit se esse Tyrannum in Ecclesia summum.

Disput.

Disput. XLVII.

De

Statu Oeconomico.

I.

POlygamia Patrum in V. T. quantum naturali potius, generalius tamen dicto & in certis tantum circumstantiis obliganti, quam positivo juri adversa, tolerata fuit, non circa eam dispensatum. Act. XIII. 18.

II. Rectè illa prohibita esse dicitur, Lev. XIIX. 18.

III. Cognitio rerum matrimonialium Divino & naturali jure, jure item Ecclesiastico veteri ad Principem pertinet; stolidumque est, denegare Christiano, quod conceditur gentili, ut rectè in ipsâ Rom. Ecclesia contra Galesium defendit Launoius.

IV. Qui tolerari posse conjungia, in quibusdam gradibus Divinitus prohibitis, censent, non omnes illos gradus aut morali positivo, aut naturali jure prohibitos esse, dicere necesse habent.

V. Naturali autem jure gradus illos, quanquam inæqualiter, prohibitos esse, & pœna transgressoribus universim dictata, Lev. XIIX. 24. & obligatio gentilium ad eosdem convincit, I. Cor. V. 1.

VI. Consensus parentum non de honestate tantum est contrahendi conjugii, sed de necessitate. Num. XXX. 4. 14.

VII. Impotentia ante nuptias contracta solvit matrimonium, quippe quod sub tacitâ aptitudinis conditione, eaque honestâ, fuerat initum.

VIII. Si tamen à spadone fuerit cum sciente & volente contractum & consummatum, non levia videntur argumenta, quæ tolerandum esse suadent, argumento loci I. Reg. I. 2. 4. Theologi Lipsienses. Gryphiswaldenses. Regiomontani.

IX. Cœlibatus in se non est perfectior conjugio, sed conjugium cœlibatu. Gen. II. 18.

X. Malitiosa desertio quoad vinculum solvit matrimonium. 1. Cor. VII. 12. 15. Nec Antonii à Mara rationes contrarium evincunt.

XI. Nec votum impedit matrimonium, si quis se continere nequit. I. Cor. VII. 9.

XII. Votum tamen continentiæ, absolutè conceptum, nisi de potentiâ continendi certus sis, impium est.

Disput. XLIIX.

De

Ecclesiâ.

I.

VEra Ecclesia est, quæ complectitur & docet veritatem, in Scripturâ revelatam. Joh. XVII. 17.

II. Quamquam verò solâ fide membra Ecclesiæ formaliter constituamur, tamen *dilectio* simul *est vinculum & colligatio, quâ colligantur & copulantur plura membra Ecclesiæ inter sese*, Col. III. 14. Apologia Augustanæ Confessionis.

III. Non est primus fidei articulus: *credo Ecclesiam*; nec initium informationis ad fidem Christianam ordine vel naturæ vel doctrinæ ab auctoritate Ecclesiæ faciendum. Rom. X. 17.

IV. Tota Ecclesia visibilis non est infallibis.

V. Sola Lutherana Ecclesia, sive fidem spectes, in August. Confessione comprehensam, sive congregationem exteriorem, est vera Ecclesia.

VI. Romana Ecclesia non est vera Ecclesia; in Romana tamen Ecclesia hodierna quædam membra sunt veræ Ecclesiæ; in Romana autem Ecclesia ante Lutherum integræ etiam veræ Ecclesiæ partes fuerunt.

VII. Romana Ecclesia quoad verbi Divini, alienam à glossis propositionem, & administrationem Baptismi, quod ad essentialia ejusdem spectat, non est nulla Ecclesia.

IIX. In Rom. Ecclesia, qua tali & ut est Lutheranæ quoad doctrinam opposita, vi hujus doctrinæ nemo salvari potest.

XI. Non

IX. Non negant, nec negare possunt Pontificii, in ipsa Lutherana Ecclesia plurimos salvari.

X. Romana Ecclesia Catholica dicenda non est, argumento loci II. Cor. XI. 5. 12. Qui è nostris Romanos Catholicos appellant, eodem id sensu & libertate faciunt, qua Judæos vocamus Judæos, Apoc. II. 9. Lutherani verò ægrè non ferunt, si non dicantur Catholici, quamquam verè sint Catholici, quia nec DEUS ægrè tulit, si dictus non fuit Dominus, quamquam verè fuerit Dominus. Os. II. 16. 17.

XI. Lutheranam Ecclesiam Babelis infamia non notant, nisi qui ipsi confundere in eadem omnia adlaborant.

XII. Si tamen exterior illius status in quibusdam locis ita corruptus esset, ut graviorem etiam appellationis censuram mereretur, exemplo urbis Hierosolymitanæ, Es. I. 21. Ezech. XVI. per totum tamen separatio, ut sanctius vivi possit, instituenda non est, sive à toto Ecclesiæ corpore à parte ejusdem, aut per conventus privatos, aut per instituta clancularia collegia alia, schisma tandem inducentia. Ephes. IV. 1. s.

Disput. XLIX.

De

Conciliis.

I.

NUllum datur Concilium, quod ecclesiam universam exactè repræsentet, adeoque nullum Concilium verè œcumenicum & universale est.

II. Quare nec Conciliorum universalium canones, sive quoad doctrinam, sive quoad mores, eò quod sunt talium Conciliorum canones, ab erroris periculo sunt immunes.

III. Rectè Edm. Richerius, Pontificius Gallus, in fronte Historiæ Conciliorum generalium: *Constantinus M. atque alii Imperatores Christiani, velut communes Episcopi & exterioris disciplinæ assertores, octo prima Concilia universalia, pro juris Divini, naturalis & Canonici vindiciis indixerunt & congregarunt.*

IV. Non

IV. Non potest Imperator sine imminutione majestatis suæ hoc jus alienando transferre in Pontificem, ut quod sua natura est imperii politici, fiat juris Ecclesiastici. Rom. XIII. 1.

V. Qui verò Concilia convocandi jus habet, longè magis jure gaudet suffragii in Conciliis, una cum aliis Laicis, rerum sacrarum peritis, ferendi. Act. XV. 6. 22.

VI. Synodorum naturam imitantur, similemque effectum habent, institutæ supremi Magistratus auctoritate colloquia, immò collationes sententiarum per epistolas inter absentes. I. Cor. V. 3. 4.

VII. Hospes sit in antiquitate, qui ignoret, innumeras particulares Synodos non de moribus tantum, sed & fide tractasse.

VIII. Liberalius æquo etiam de sui temporis Conciliis dictum est illud à Nazianzeno: *nullius Concilii finem lætum & faustum vidi, nec quod depulsionem malorum potius, quam acceptionem & incrementum habuerit.*

IX. Non est alia vel ostensa in verbo vel à Christo & Apostolis consecrata veritatis indagandæ via, quam colloquia & disputationes. Matth. XXII. 34.

X. Concilia res credendas non definiunt, sed definitas in Scriptura, veritatem à falsitate discernendo, declarant.

XI. Quare norma Conciliorum est Scriptura S. eaque sola.

XII. Quum in Conciliis ad anteriores Ecclesiæ doctores provocatur, id tantum agitur, ut ostendatur, errorem, de quo quæstio est, & noviter esse introductum, & jam olim ab antiquis rejectum.

Disput. L.

De

Anti-Christo.

I.

PErsuasum nobis esse debet, luce meridianâ clarius esse, quod omnes Anti-Christi notæ, omnia elogia, quæ apud Paulum inveniuntur, exactè quadrent in Rom. Pontificem. Calixtus.

II. Primaria illa nota: *extollere se super omne id, quod dicitur DEUS, aut religio. & ostentare, se esse DEUM,* non tam

tam de praxi, quam doctrinâ intellecta, & omni & soli Pontifici & semper competit.

III. Anti-Christus, quâ primatum spiritualem, in Bonifacio III. qui ut Romana Ecclesia caput omnium Ecclesiarum diceretur, à Phocâ, parricidâ, obtinuit, quâ temporalem in Gregorio VII. qui Dictatus de omnipotentiâ Pontificiâ condidit, adultus factus esse meritò dicitur.

IV. Non lædit Imperatoriam Majestatem, qui eandem subesse Pontifici, tanquam præsuli, profitetur: sicut Apostoli non læserunt Imperatorum gentilium majestatem, quam sacrosanctam habuerunt, Rom. XIII. 1. s. quando simul docuerunt, DEOS, quos coluerunt, esse dæmonas. Eph. II. 2.

V. Nemo unquam Imperatorum Regumque Pontificis arrogatam supra omne id, quod dicitur DEUS, atque adeò & super sese potestatem agnovit, nedum sciens volensque ei se subjecit.

VI. Non est infallibilis Pontifex Romanus, sive in rebus fidei, sive facti, sive dum pro cathedrâ fert sententiam, sive dum privato nomine decidit.

VII. Veræ sunt Cleri Gallicani de Pontifice, si is etiam pro universali Occidentalis Ecclesiæ Episcopo habeatur, propositiones, quarum prima est: Papam in temporalia nullam habere potestatem, sive directam, sive indirectam.

VIII. Secunda: Concilium esse supra Papam, vi concilii Constantiensis, non tantum de tempore schismatis, sed universim intelligendi.

IX. Tertia: ad canones Pontificiis judicium esse adstrictum. Quicquid contra fecerit, irritum esse.

X. Quarta: si Pontifex præcipuam habeat in rebus fidei auctoritatem, ejus tamen decisiones, non accedente Ecclesiæ consensu, certas & infallibiles non esse.

XI. Monstrosa fuit Romana Ecclesia, si juxta Ant. Arnaldum duo habuit principio capita: Petrum & Paulum, etiam quando sententia juxta Innocentium X. cum subordinatione intelligatur Pauli à Petro.

XII. Absurdum est, Pontifici à Principe Evangelico titulum tribui *Sanctissimi Patris*, sub specie ceremoniæ civilis: absurdius,

dius, sub eodem prætextu, ut magno Italiæ Domino, ejusdem pedibus oscula figi.

Disput. LI.

De

Morte & Resurrectione.

I.

DEUS non est causa mortis, meritum ejus vel decernendo vel infligendo præcedens, Ez. XXXIII. 11. & nec quidem secundum naturam suam esse potest. Matth. XIX. 17. Est tamen causa mortem, si præcesserit meritum, & interminans, Psalm. VII. 12. 13. 14. & infligens. I. Sam. II. 6.

II. Fatalis est vitæ terminus ordinariè ad prævisionem causarum, mortem liberè vel accelerantium vel producentium, extraordinariè ad absolutum quidem, sed justum DEI beneplacitum. Hiob. XIV. 5.

III. Non amittunt animæ demortuorum earum rerum notitiam, quam in hac vitâ sibi comparaverant, Luc. XVI. 28. Non tamen probabile est, novam eos rerum, quæ in hoc orbe geruntur, scientiam acquirere. Esai. LXIV. 16.

IV. *Orationem pro mortuis nos non prohibemus.* Apologia Aug. Conf. Potest enim iisdem à DEO & quies in sepulcris & conjunctio corporis cum animâ in resurrectione & beatitudo totius compositi exoptari.

V. Animarum post mortem in assumto schemate apparitio non nisi per fabulosa & procurata aut Satanæ aut aliorum præstigiatorum technis exempla verisimilis reddi potest & animarum beatarum pariter, Apoc. XIV. 13. atque damnatarum statui repugnat. Luc. XVI. 26.

VI. Ordini Divino, in Scripturæ exemplis ostenso, præcipuè humatio, in pulverem corpus honestè resolvens, Gen. III. 19. conveniens est, à quâ quo remotius alii sepeliendi modi, qui vel corpus vi quadam consumunt, vel à corruptione præservant, recedunt, eo minus Christianismo convenire putandi sunt.

VII. Non

VII. Non datur locus post mortem intermedius, in quo sive pro pœnis hic pro meritis satisfaciant animæ sive delictorum pœnitentiam agant & salventur. Hebr. IX. 27.

VIII. Ut bis demortui extra ordinem, ad declarandam Divinam potentiam, bis naturæ debitum solverunt: ita & extra ordinem eorum animas in loco statuve tertio fuisse & labe originali commaculatas mansisse absurdum non est.

IX. Quanquam mors corporalis ex accidenti decretæ reparationis sit pœna peccati, tamen non corporalem sed æternam mortem DEUS homini in verbis: *quo die peccaveris, morte morieres*, est interminatus. Calovius.

X. Duplicem resurrectionem corporalem post hac futuram ignorat Scriptura. Joh. V. 28. 29. VI. 29. 40.

XI. Resurrectio ejusdem carnis ad eum modum concepta, quo fluvius, quanquam semper mutatâ aquâ idem fluvius manet, ut eandem in Religione Medici Th. Brownius repræsentat, non est resurrectio ejusdem numero carnis.

XII. Non ideò carnis resurrectio ex ratione non innotescit, quia, *ut carnis restitutio negetur*, dicente Tertulliano, *de unâ omnium Philosophorum schola sumitur*, nam & Philosophi gentiles resurrectionis possibilitatem negarunt, de quâ tamen, quin ex ratione innotescat, inter Christianos non dubitatur.

Disput. LII.

De

Extremo Judicio.

I.

PArticulare judicium, ut ante, ita & post mortem in quamlibet animam latum, Joh. III. 18. eidemque vel damnationem vel salutem addicens, Ap. XIV. 13. Phil. I. 23. non tollit judicium universile & solenne, quod sententiam fert in totum compositum. Matth. XXV. 31.

II. Ineptè à Greg. Franco pro signis extremi diei propriis venditantur, tum maculæ solares, tum quod sol ex Mathematicorum calculo XXXVI. semendiamentris terræ nobis appropinquaverit magis quam antea.

Neque

III. Neque Ecclipſes neque Cometæ inter ſigna extremi dieii propria merentur recenſeri.

IV. Per ſignum Filii hominis, jamjam venturum demonſtrans, omnium probabiliſſimè intelligitur majeſtas venientis, conſiſtens & in ſplendore corporis Chriſti & in claritate nubis, cui inſidebit & in comitatu angelico, perquam glorioſo & in ſonitu vocis, inſtar tubæ, vehementi atque terribili Matth. XXIV. 20.

V. Locus extremi judicii, quia nuſpiam revelatus, impunè ignoratur.

VI. Provocatio ad vallem Joſaphat, ut ipſo nomine ſuperſtitioſa, ita quoad rem ipſam Chriſtianæ erga proximum charitati eſt adverſa. Matth. V. 44. Act. VII. 60.

VII. Publicabuntur generaliter in hoc judicio, ſine ullâ tamen exprobratione immò cum laude ob actam de iis pœnitentiam, etiam electorum peccata, ſub prædicatâ ubique Scripturarum & rerum & perſonarum judicandarum univerſalitate comprehenſa. Ap. XX. 12. Eccl. XII. 14. Rom. XIV. 10. 12. Hülſemannus. Scherzerus.

VIII. Norma extremi judicii Evangelium eſt, cui credendo ſalvabuntur fideles & non credendo condemnabuntur impii. Joh. III. 18. Marc. XVI. 16.

IX. Unum datur tantum extremum judicium & unus dies extremus, quo Chriſtus non partem mundi, ſed univerſum mundum judicaturus eſt. Joh. V. 28. 29. VI. 39. 40. XI. 24.

X. Idque conjunctum erit cum æternâ gloriâ ſalvandorum & æternâ pœnâ damnandorum. Matth. XXV. 31. 46. & cum conſummatione univerſi. II. Petr. III. 4. 10.

XI. Non poteſt certo & ſolido argumento demonſtrari, ullam fuiſſe inter Cerinthi & Papiæ chiliasmum differentiam. Nec ſaniores Judæi unquam alias in regno Meſſiæ glorioſo delicias, quam quales Chiliaſtæ hodieque ſomniant, expectarunt.

XII. Cum Chiliasmus recentior omnibus ſingulisque articulis XVII. Aug. Conf. verbis è diametro ſit adverſus, utpote quo docetur, Chriſtum non appariturum in conſummatione mundi ad judicandum, ſed mille ante annis, nec mortuos omnes reſuſcitaturum, ſed pios tantum & ex impiis ſceleratiores, nec piis & electis

electis daturum vitam æternam, sed temporalem, exquâ ad æternam post mille annos transituri sint, nec impios homines ac Diabolos condemnaturum, ut sine fine crucientur, sed illos juxta æternum Evangelium post æternitates æternitatum ex cruciatibus istis liberaturum, inque pristinum primumque felicitatis statum reducturum esse, quomodo ullâ specie dubitari potest, hunc ipsum chiliasmum in antithesi rejectum esse atque damnatum?

Disputat. LIII.

De

Consummatione mundi.

I.

PRobabilius est, conflagrationem universi judicium extremum secuturam esse, quam anteceſſuram; nec contrarium Ap. XX. 11. dicitur, nisi mortuorum resuscitationem, v. 12. eandem sequi velimus, quod absurdum.

II. Peribit autem mundus secundum substantiam. Luc. XXI. 33.

III. Cum omnia corpora cœlestia, Deut. IV. 19. unâ cum orbe terreno, Psalm. CXV. 16. hominis causâ condita sint, non solam terram, sed & cœlum universum peritutum esse igne ultro intelligitur. II. Petr. III. 7.

IV. Cum Apologia Aug. Conf. inquit: *naturam senescere & fieri paulatim deteriorem*, de morum corruptione in homine depravato id intelligendum est; nec enim natura ipsa senescit, nec naturæ corruptum magis quam antehac statum quædam, quæ in variis orbis partibus contigere, mutationes arguunt. Vi enim supernaturali non naturali interiturus est mundus.

V. Perabsurda & in DEI potentiam iniqua Thomæ Burnetii opinio est, etiam mundi consummationem ad naturæ leges exigens & conflagrationi ejusdem longum temporis spatium concedens.

VI. Cum in descriptione ultimorum DEI operum, quæ in conjectione impiorum in stagnum ignis Ap. XX. 15. & introductione piorum in æterna gaudia, Apoc. XXII. 5. consistunt, nihil

hil amplius superſit Chriſto agendum, I. Cor. XV. 24. ſed omnis prophetia, tanquam jam penitus impleta, finem aſſecuta ſit, quippe cui addi nihil & nihil demi amplius queat, Ap. XXII. 18. omneque hominum genus in fine omnium rerum ſit vel in civitate ſancta, vel extra eandem, Ap. XXII. 14. 15. atque adeò jam tum omnia nova facta; ſeu in priſtinum ſtatum pro beneplacito Divino reducta ſint, Ap. XXI. 5. quomodo ἀποκατάστασις πάντων, *reſtitutio omnium*, Act. III. 21. etiam ipſorum hominum & Diabolorum damnatorum poſt plurimas æternitatum æternitates reparationem & ſalutem complecti poteſt?

VII. Si ideò damnati è pœnis ſuis eluctabuntur, quia cruciabuntur non æternùm abſolutè, ſed in æternitates æternitatum, id eſt, certas limitataſque æternitatum periodos, finem aliquando habituras, tum & ſalvati iterum excident è ſalute, quia & ipſi regnabunt in æternitates æternitatum, Ap. XXII. 5. atque adeò circulus omnium rerum Origenianus reducetur.

VIII. Non ideò finem habituri ſunt damnatorum cruciatus, quia rationi noſtræ crudele & tyrannicum videtur, DEUM longè optimum benigniſſimumquè creaturas ſuas, quantumvis rebelles, æternis ineffabilibuſque tormentis ſubjicere, quia æquè rationi noſtræ crudele videtur, creaturas DEI, quantumvis peccantes, in innumeras æternitatum æternitates cruciari, quod tamen de iiſdem enunciari in confeſſo eſt, Ap. XX. 10.

IX. Cum Chriſtus ideò aſſumpſerit humanam naturam, ut hominem à vinculis mortis atque inferni redimeret, Hebr. II. 14. nec aliter redimere poſſet; Rom. IIX. 32. non autem aſſumſerit angelos, Hebr. II. 14. ergo nec angelos, vinculis inferni conſtrictos, Ep. Jud. ℣. 6. ex inferno, olim ſalvandos, redemit.

X. Quando ſupplicium infernale æternum eo modo dicitur, quo & vita glorioſa æterna erit, Matth. XXV. 46. vulgare abſolutæ æternitatis ſignificatum ipſâ literâ innuitur, quæ majori ἐμφάσει per *non mori, nec extingui*, Marc. IX. 44. perque tormentum in æternitatem æternitatum durans exponitur, Ap. XX. 10. *Quibus verbis nihil Scripturæ Divinæ ſignificare conſuevit, niſi quod finem non habet temporis*, ait Auguſtinus.

XI. Deterri-

XI. Deterrima ante finem mundi quemcunque tempora, qualia prædicit Christus, Matth. XXIV. 37. ſ. & deſcribit Paulus, II. Tim. III. 1. ſ. cum Chiliaſticâ ante finem mundi felicitate conſiſtere non poſſunt.

XII. Diſtinctio in Evangelium de fide, ab Apoſtolis prædicatum, Evangelium de Regno, quod noviſſimis his temporibus in Eccleſia perſonuit, & Evangelium æternum, de reſtitutione omnium rerum, noviſſimè ab Angelo, (mare, an fœminâ? nam & apud Pſellum Timotheus dubitat, annon detur etiam δαιμόνιον θῆλυ?) non quidem per cœlum, per terram tamen publico ſcripto volante, evulgatum, ipſâ novitate ſuâ veris Evangelii profeſſoribus ſuſpecta meritò habetur.

Diſput. LIV.

Suppletoria.

De purificatione Animarum poſt mortem.

I.

POiret aſtruens, purificationem Animarum in Via Converſionis decedentium, impura Bourrignoniæ veſtigia ſequitur.

II. Theſis ejus pro illa opinione adſtruenda, quod fieri non poſſit, ut DEUM quis videat aut ſalute fruatur, niſi ſanctitatis tam perfectæ fuerit, ut nihil in illo mali ſeu occulti ſeu manifeſti, ſeu *habitualis* ſeu actualis ſit, veriſſima eſt.

III. Sed hæc eſt falſiſſima; quod is qui in vera pœnitentia & fide in Salvatorem ſuum ex hac vita decedit, licet antea in habitualibus & actualibus peccatis vixerit, non ſtatim à ſuis peccatis purificetur.

IV. Nec nos ab hac ſanæ & piæ antiquitatis ſententia dimovent mordacia Poireti verba dum ait: *neminem ab omni ratione* adeo *alienum fore*, ut credat quod Anima pœnitens, quæ antea in peccatis vixit, poſſit in momento temporis, veluti incantatione

quadam aut fascinatione ita transformari in fundo suo, facultatibusque & consuetudinibus inveteratis ex uno statu in alium penibus contrarium, ut illud non sentiat.

V. Nulla incantatione nec fascinatione opus est, ad mutationem istam, sed sufficit sanctissima DEI voluntas, quod velit Animam post mortem purificare totaliter, & confirmare in Bono.

VI. Etiam Angeli boni, qui antea in fundo suo labiles erant; confirmati sunt in Bono, in momento, non per incantationem aut fascinationem, sed per sanctissimam DEI voluntatem.

VII. In homine pœnitente ac in fide vera in Christum JEsum, ejusque satisfactionem cruentam decedente adhuc efficacior ratio potest ostendi, cur DEUS taliter decedentem velit purificare & in Bono Confirmare; quia à partibus suis habet SANGUINEM JEsu Christi, qui infiniti est Valoris & sanctitatis, & qui purificat ab omnibus peccacatis I. Joh. I.

IIX. Argumentum, quod Poiret depromit ex justitia DEI plane inane est, & ex stolida rationis pharetra depromtum; dicit enim, quod DEUS ex studio partium & respectu personarum ageret, quando Amicos suos longe fidelissimos atque intimos ad vitam æternam non nisi per varios Casus, & mille discrimina tum Animæ tum corporis proveheret: interim vero improbos, qui ad mundi mores vitam suam composuerunt, ubi postea converterentur, & in gratia DEI decederent, aut etiam ignavos quosdam, qui post conversionem factam incerti veterno obtorpuerant lætos ac veluti tripudiantes, & inveteratis suis praviſque habitibus intricatos servaret.

IX. Inania hæc sunt. Nam quando Anima verè pœnitentis & credentis sive in vulneribus Salvatoris sui salutem quærentis justificatur, & purificatur, tum hic actus non est actus justitiæ, sed gratiæ DEI per meritum Christi partæ; qui fidelibus omnibus, etiam iis qui articulo mortis se ad ipsum convertunt, factus est Sapientia, Justitia, sanctitas, redemtio I. Cor. I.

X. Hanc Sapientiam, justitiam, & sanctitatem quam fidelis per fidem veluti vestimentum induit, longe majoris est perfectionis, quam si anima mille annos imo per infinitos sub statu purificationis Poiretianæ foret.

Tam

XI. Tam non est contra justitiam DEI, si illis qui in articulo mortis Christum per veram fidem amplectuntur statim advisionem beatificam admittit; sicut illos qui diu ante mortem opera pietatis exercuerunt; quam non fuit, quod Latro ex Cruce in beatitudinem venit, licet Petrus & alii Apostoli adhuc multa perpeti debuerint: aut sicut non fuit contra justitiam, quod laborantibus & sudantibus in vinea per totum diem paterfamilias denarium dedit, uti illis qui per bihorium tantum laborarunt:

XII. Vita æterna est opus Gratiæ, non Justitiæ.

FINIS.

* * *

Jüngst wolt' *Eusebie* ihr Bildnus schildern lassen/
Und trugs Apellen auff: So muß ich/ sagt'er Ihr/
Der schönsten Nymphen-Glantz in eins zusamen fassen?
Dann künnte thun es nicht wie bey Helenen Zier.

Allein

Allein / die Göttin hat den Vorschlag nur verlachet;
Sie riess Ihm halb erzürnt den Pinsel auß der Hand;
Mein Portrait, sagte Sie / wird leichter so gemachet:
Und schriebe nur die Wort: HERR Schmucker: an die Wand.

Dises hat bey des Herrn *Respondenten* abermahlig-gelehrtem Specimine demselben wolmeynend eröffnen wollen ein

Mit Jhme Bestens Zufriedener.

Universitäts Bibliothek Rostock
https://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1852816163/phys_0086
DFG

llein / die Göttin hat den Vorschlag nur
verlachet;
Sie riess Ihm halb erzürnt den Pinsel auß
der Hand;
trait, sagte Sie / wird leichter so
gemachet:
be nur die Wort: HERR
hmucker: an die Wand.

s hat bey des Herrn *Respondenten*
hlig-gelehrtem Specimine demsel-
neynend eröffnen wollen

Mit J ns Zufriedener.

UB Rostock 051400